

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
ΑΔΑ:**

**Απόσπασμα Πρακτικού 5/06-04-2015
Αριθμ. Απόφασης 28/2015**

Στο Ηράκλειο σήμερα **Δευτέρα 6 Απριλίου 2015** και ώρα **14:00** στην αίθουσα συνεδριάσεων του **Περιφερειακού Συμβουλίου Κρήτης (Πλατεία Ελευθερίας)**, συνήλθαν σε συνεδρίαση, τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Κρήτης που αναδείχθηκαν κατά τις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 και ανακηρύχθηκαν με την αριθμ. 54/2014 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου, ύστερα από τη με αριθμ. πρωτ. **41112/31-03-2015** πρόσκληση του Προέδρου του.

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες: ο Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Αρναουτάκης και οι Αντιπεριφερειάρχες των Π.Ε κ.κ. Κουκιαδάκης Ευριπίδης (Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου), Λιονή Μαρία (Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου), Πετράκη Πελαγία (Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου) και Βουλγαράκης Απόστολος (Περιφερειακής Ενότητας Χανίων) καθώς και **οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ.:** Αγοραστάκης Γεώργιος, Ανηψητάκης Αντώνιος, Βαμβακάς Λάμπρος, Βαμιεδάκης Μιχαήλ, Βρέντζου – Σκορδαλάκη Θεανώ, Γιαννούλης Νικόλαος, Γουλιδάκης Ιωάννης, Δανδουλάκης Κωνσταντίνος, Δασκαλάκης Νικόλαος, Δεικτάκης Ιωάννης, Δελημπαλταδάκης Γεώργιος, Ζερβάκης Γεώργιος, Θραψανιώτης Εμμανουήλ, Κακογιαννάκης Νικόλαος, Καλογερός Νικόλαος, Καμπουράκης Λάμπρος, Κεφαλογιάννης Ζαχαρίας, Κλάδου Κυριακή (Σάντυ), Κλώντζας Εμμανουήλ, Κουρουπάκης Αναστάσιος (Τάσος), Κουτεντάκη Ευχαριστία (Έφη), Κώτσογλου Κυριάκος, Λεβάκη Όλγα, Λεονταράκης Ιωάννης, Μανασάκη-Ταβερναράκη Βιργινία, Μανιαδάκης Αναστάσιος (Τάσος), Μαρής Γεώργιος, Ματαλλιωτάκης Γεώργιος, Μιχελογιάννης Δημήτρης, Ξυλούρης Νικόλαος, Ορφανός Στυλιανός, Παρασύρης Ιωάννης, Πισσούλης Γεώργιος, Πρωτοπαπαδάκη - Μπελιβάνη Ζαχαρένια, Σημανδηράκης Παναγιώτης, Σηφάκης Αντίπας, Σπυρόπουλος Γεώργιος, Σταματάκης Μανόλης, Συριγωνάκης Νικόλαος, Τζανακάκη – Μελισσάρη Μαρία, Τζεδάκης Σταύρος, Τουπάκης Φανούριος, Φασουλάκης Κωνσταντίνος, Φιλιππίης Απόλλων και Χνάρης Εμμανουήλ.

..... Από τη συνεδρίαση απουσίαζαν αν και κλήθηκαν νόμιμα οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ.: Αλεξάκης Γεώργιος, Βαονάκης Δημήτριος, Κριτσωτάκης Μιχαήλ, Κυριακάκης Ιωάννης, Μαρκογιαννάκης Αλέξανδρος και Σταθάκης Ιωάννης.

..... Στη συνεδρίαση παραβρέθηκαν ακόμα οι κ.κ.: Κασσωτάκη Μαρία Προϊσταμένη Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Π.Κ., Παπαδάκης Γεώργιος Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών Π.Κ., Αντωνακάκη Μαρία Αναπληρώτρια Γενική Δ/ντρια Ανάπτυξης Π.Κ., Μπαζοπούλου – Μιχελέτου Στέλλα Προϊσταμένη Δ/σης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Π.Κ., Χρυσός Γεώργιος Αναπληρωτής Προϊστάμενος Τμήματος

Μισθοδοσίας και Τμήματος Προϋπολογισμού και Λογιστικής Διαχείρισης της Δ/σης Οικονομικού Π.Κ., Τσιούκας Γρηγόρης υπάλληλος Νομικής Υπηρεσίας Π.Κ., Καργάκη Ελένη αποσπασμένη υπάλληλος ΥΠΕΚΑ στην Π.Κ., Καρούσου Αλίκη υπάλληλος Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας Π.Κ., Μαργιούλα Ελισάβετ Αναπληρ. Προϊσταμένη Τμήματος Τοπογραφίας, Εποικισμού και Αναδασμού της Δ/σης Αγροτ. Οικ. & Κτην. Π.Ε. Λασιθίου, Σαϊτάκης Αρτέμης Διευθυντής του Τεχνολογικού Πάρκου Ηρακλείου και για την τήρηση των πρακτικών οι: Βαρδιάμπαση Νίκη, Αναγνωστάκη Πόπη, Νικάκη Δέσποινα και Γιαννής Δημήτρης υπάλληλοι του Τμήματος Συλλογικών Οργάνων.

..... Ύστερα από τη διαπίστωση απαρτίας ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

ΘΕΜΑ 1ο: Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του Ν. 2690/1999: «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις»,

β) του Ν. 3852/10: «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», **όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα.**

2. Το Π.Δ. 149/2010 με θέμα: «**Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης**» (ΦΕΚ 242/27-12-2010, τεύχος Α΄).

3. Την εισήγηση του κ. **Αντίπα Σηφάκη** Αντιπεριφερειάρχη Π.Κ. στον Τομέα Επιχειρηματικότητας, Εμπορίου και Καινοτομίας.

4. Την παρουσίαση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης από την κα Μαρία Κασσωτάκη, Προϊσταμένη της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Κρήτης, η οποία μεταξύ άλλων ανέφερε: «

A. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

A.1. Το πλαίσιο πολιτικής

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει μεγάλες οικονομικές προκλήσεις που απαιτούν μια φιλόδοξη οικονομική πολιτική για τον 21ο αιώνα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει το όραμά της για την κοινωνική οικονομία της αγοράς, στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020¹, το οποίο στοχεύει στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών των ευρωπαϊκών περιφερειών μέσα από την πρόοδο τριών αλληλοενισχυόμενων προτεραιοτήτων:

- τη -βασισμένη στη γνώση και καινοτομία- έξυπνη ανάπτυξη
- την αειφόρο ανάπτυξη, την προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, οικονομίας και
- τη χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, την προώθηση μιας οικονομίας υψηλής απασχόλησης μέσω της εξασφάλισης οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

¹http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

Η αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 και αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της απάντησης της Ευρώπης στην οικονομική κρίση. Επιδιώκεται η εφαρμογή μιας στρατηγικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης για την καινοτομία που θα αξιοποιεί το ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό δυναμικό έρευνας και τεχνολογίας.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», υιοθετήθηκε από την Επιτροπή η **εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας»** η οποία θέτει το πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την καινοτομία, με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να επιτύχει έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, αναδεικνύοντας την έννοια της **έξυπνης εξειδίκευσης** ως ένα μέσο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Η έννοια της **έξυπνης εξειδίκευσης**, προτείνει μια στρατηγική και ένα παγκόσμιο ρόλο για κάθε εθνική και περιφερειακή οικονομία αφού απευθύνεται και **εφαρμόζεται τόσο στις πρωτοπόρες όσο και στις λιγότερο προηγμένες περιφέρειες** και επιπλέον προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών. *Η έξυπνη εξειδίκευση εστιάζει στον προσδιορισμό των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε συγκεκριμένους τομείς ή τμήματα της αγοράς μιας χώρας ή μιας περιφέρειας, εμπλέκει τους συναφείς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς μέσω μιας διαδικασίας bottom-up και αναπτύσσει ένα όραμα για το μέλλον. Δίνοντας έμφαση στις στρατηγικές προτεραιότητες, εφαρμόζει ένα σχέδιο δράσης και ενσωματώνει μηχανισμούς συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης.*

Η έννοια της **έξυπνης εξειδίκευσης** έχει επίσης προωθηθεί από την Ανακοίνωση «Η συμβολή της Περιφερειακής πολιτικής στην έξυπνη ανάπτυξη στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020»². Στο έγγραφο αυτό η Επιτροπή ενθαρρύνει το σχεδιασμό των εθνικών - περιφερειακών στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση, **ως μέσο για την παροχή περισσότερο στοχευμένης στήριξης από τα διαρθρωτικά ταμεία(ΕΔΕΤ)** και ως ένα σημαντικό μέσο για την εξασφάλιση συνεργιών μεταξύ του «Ορίζοντα 2020»³ και των διαρθρωτικών ταμείων προς όφελος της περεταίρω ανάπτυξης της επιστημονικής αριστείας.

Η **«Ψηφιακή Ατζέντα για την Ευρώπη»**⁴ αποτελεί, επίσης, μια εμβληματική πρωτοβουλία. Είναι, με τη σειρά της, τμήμα της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 και έχει ως στόχο την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την ανάδειξη κοινωνικού οφέλους από τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Η πρωτοβουλία της Ψηφιακής Ατζέντας για την Ευρώπη αφορά όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις, και ως εκ τούτου παραμένει απόλυτα **συνδεδεμένη με το σχεδιασμό των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης**.

Οι εθνικές - περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) αποτελούν ολοκληρωμένες, -τοπικά προσανατολισμένες- στρατηγικές οικονομικού μετασχηματισμού που διαμορφώνονται βάσει των παρακάτω 5 αξόνων :

²http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/comm_en.htm

³http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=h2020-documents

⁴http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda

1. Εστιάζουν την υποστηρικτική πολιτική και τις επενδύσεις σε **κομβικές εθνικές/περιφερειακές προτεραιότητες**, προκλήσεις και ανάγκες για ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ
2. Βασίζονται στα **δυνατά σημεία** κάθε χώρας/περιφέρειας, στα **ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα** και στις **δυνατότητες για αριστεία**
3. Υποστηρίζουν την **τεχνολογική όσο και την πρακτικά εφαρμοσμένη καινοτομία** και στοχεύουν στην τόνωση των επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα
4. **Εμπλέκουν πλήρως τους ενδιαφερόμενους φορείς** μέσω μιας διαδικασίας bottom up η οποία έχει ως χαρακτηριστικό την συνεχή **επιχειρηματική ανακάλυψη** και ενθαρρύνουν την καινοτομία και τον πειραματισμό
5. Είναι τεκμηριωμένες ποιοτικά και ποσοτικά και προβλέπουν **συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης** μέσω κατάλληλης **δέσμης δεικτών**

Ο καθορισμός των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της RIS3 εστιάζεται στους τομείς στους οποίους διαφαίνονται δυνατότητες ανάπτυξης ή/και εξειδίκευσης της τοπικής οικονομίας και οι οποίοι δύνανται να συγκεντρώσουν το ενδιαφέρον τόσο των φορέων της γνώσης και έρευνας όσο και του επιχειρηματικού κόσμου. Αποτελεί κρίσιμο θέμα σε μια στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης η επιλογή περιορισμένου και ορθώς τεκμηριωμένου αριθμού προτεραιοτήτων. **Οι προτεραιότητες αυτές θα αφορούν στους τομείς εκείνους όπου μια περιοχή μπορεί ρεαλιστικά να ελπίζει ότι θα αναβαθμιστεί/πρωταγωνιστήσει.** Παράλληλα με τις συγκεκριμένες τεχνολογικές ή/και τομεακές προτεραιότητες θα πρέπει να αναδεικνύονται και οι προτεραιότητες οριζόντιου τύπου, που θα αναφέρονται στη διάχυση και εφαρμογή των Βασικών Τεχνολογικών Γενικής Εφαρμογής (BTGE-Key Enabling Technologies), καθώς και των λοιπών κοινωνικών και οργανωσιακών καινοτομιών.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σημασία της **παρακολούθησης και αξιολόγησης** των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς συνδέονται με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων στην περιοχή εφαρμογής των. Για το λόγο αυτό οφείλουν να προβλέψουν ένα **σύστημα παρακολούθησης και επανεξέτασης** το οποίο απαιτεί με τη σειρά του την επιλογή **κατάλληλων δεικτών** μέσω των οποίων θα παρακολουθείται η αποτελεσματικότητα των μέτρων και δράσεων που έχουν υιοθετηθεί.

Στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής Συνοχής, η έξυπνη εξειδίκευση έχει προταθεί ως μια **αιρεσιμότητα (ex-ante conditionality)**. Αυτό σημαίνει ότι κάθε Κράτος-μέλος και περιφέρεια πρέπει σχεδιάσει και να θέσει σε εφαρμογή μια στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, ώστε να μπορέσει να λάβει οικονομική στήριξη από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων.

A.2. Το περιεχόμενο

Η βασική θεωρία η οποία ενσωματώνεται στη στρατηγική προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης είναι, ότι συσσωρεύοντας γνώση και συνδέοντας τη με περιορισμένο **αριθμό ιεραρχημένων** οικονομικών δραστηριοτήτων, οι χώρες και οι περιφέρειες θα μπορούσαν να γίνουν ανταγωνιστικές στην παγκόσμια οικονομία.

Η έννοια της έξυπνης εξειδίκευσης είναι «έξυπνη» για δύο βασικούς λόγους:

- Πρώτον, συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την οικονομική ανάπτυξη με νέους τρόπους, όπως είναι η **επιχειρηματική ανακάλυψη** και ο **καθορισμός των προτεραιοτήτων** από τους φορείς χάραξης πολιτικής σε στενή συνεργασία με τους τοπικούς φορείς. (bottom up διαδικασία)
- Δεύτερον, αυτή η διαδικασία διαθέτει έναν **εξωστρεφή προσανατολισμό**, ωθώντας τις περιφέρειες να είναι φιλόδοξες αλλά και ρεαλιστικές ως προς το τι μπορούν να επιτύχουν, ενώ συνδέει το τοπικό παραγωγικό δυναμικό με συστήματα παραγωγής γνώσης και αλυσίδες παραγωγής προστιθέμενης αξίας.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης διαρθρώνεται σε **6 ενότητες** που συνθέτουν μια δομή λογικού σχεδιασμού ως ακολούθως:

- **Ενότητα 1** : Ανάλυση του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος και δυναμικού έρευνας και καινοτομίας
- **Ενότητα 2** : Ανάπτυξη οράματος και στρατηγικών στόχων για την έξυπνη ανάπτυξη στην περιφέρεια
- **Ενότητα 3** : Επιλογή περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων για την περιφερειακή ανάπτυξη
- **Ενότητα 4** : Αποτύπωση κατάλληλου μείγματος πολιτικών και κοστολογημένου σχεδίου δράσης
- **Ενότητα 5** : Πρόταση για την εφαρμογή μίας αποτελεσματικής και ρεαλιστικής δομής διακυβέρνησης της RISCrete
- **Ενότητα 6** : Ενσωμάτωση μηχανισμού συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης της RISCrete μέσω κατάλληλου μίγματος δεικτών

A.3. Ανάλυση SWOT

Το περιφερειακό σύστημα παραγωγής, διάχυσης και αξιοποίησης της καινοτομίας στην Κρήτη παρουσιάζει τα παρακάτω **Ισχυρά και Αδύνατα Σημεία**, καθώς και τις παρακάτω **Ευκαιρίες** και **Απειλές**. Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης έχει ως στόχο αφενός να αξιοποιήσει τα δυνατά στοιχεία και τις ευκαιρίες και αφετέρου να αντιμετωπίσει τα αδύνατα στοιχεία και τις απειλές, διατυπώνοντας ένα όραμα και υιοθετώντας γενικούς και ειδικούς στόχους .

Ισχυρά Σημεία

1. Ύπαρξη διεθνούς επιπέδου εκπαιδευτικού και ερευνητικού δυναμικού διεθνούς επιπέδου, με δυνατότητες ανάπτυξης και διάχυσης καινοτομιών σε ευρύ φάσμα τομέων
2. Σημαντική συγκέντρωση ερευνητικού δυναμικού σε σχέση με το μέγεθος της Περιφέρειας
3. Ύπαρξη κέντρων αριστείας σε τομείς τεχνολογιών αιχμής και γενικής εφαρμογής (kets)
4. Κομβικός ρόλος των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Κρήτης στον οδικό χάρτη των ερευνητικών υποδομών της χώρας και ειδικότερα στις υποδομές ESFRI
5. Ισχυρές ερευνητικές ομάδες με προσανατολισμό στην έρευνα και ανάπτυξη τεχνολογιών ICTs
6. Ισχυρές ερευνητικές ομάδες με προσανατολισμό στην έρευνα και ανάπτυξη τεχνολογιών θάλασσας

7. Πολύ καλό επίπεδο ανάπτυξης των ευρυζωνικών δικτύων και υποδομών διαχείρισης δεδομένων (digital data centers)
8. Εδραιωμένοι κλάδοι του πρωτογενούς τομέα με σημαντικές εξαγωγές και συνεισφορά στο ΑΕΠ της περιφέρειας. Ύπαρξη αρκετών προϊόντων ΠΟΠ και προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας που υποστηρίζουν και διαμορφώνουν το πρότυπο της Κρητικής Διατροφής, η οποία έχει αναγνωριστεί διεθνώς για τις θετικές επιπτώσεις στην υγεία και την μακροζωία.
9. Η Κρήτη αποτελεί τουριστικό προορισμό παγκόσμιας εμβέλειας (brand name). Περιφέρεια με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση τουριστικών καταλυμάτων 4 και 5 αστέρων, στη χώρα
10. Σημαντική συγκέντρωση πολιτισμικών και φυσικών πόρων που μπορούν να δώσουν ώθηση σε νέες αναπτυξιακές δραστηριότητες αειφόρου χαρακτήρα
11. Πολύ καλό κλίμα και ηλιοφάνεια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους

Αδύνατα Σημεία

1. Μικρός αριθμός επιχειρήσεων έντασης γνώσης
2. Περιορισμένη συνεργασία επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων και ως εκ τούτου χαμηλό επίπεδο δικτύωσης επιχειρηματικού κόσμου και φορέων της γνώσης (clustering)
3. Έλλειψη κουλτούρας καινοτομίας
4. Χαμηλός βαθμός ζήτησης τεχνολογίας στους εδραιωμένους κλάδους της οικονομίας(πρωτογενής και τουρισμός)
5. Έλλειψη διαθεσιμότητας κεφαλαίων εκκίνησης επιχειρήσεων και κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου σε περιφερειακό επίπεδο
6. Ερευνητικό έργο με σχετικά μικρό προσανατολισμό στις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας.
7. Χαμηλή ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο στους δείκτες τεχνολογικής ετοιμότητας και αγοράς εργασίας (RCI Report)
8. Απουσία ή αποσπασματική λειτουργία ενδιαμέσων φορέων μεταφοράς τεχνολογίας και εν γένει υποστήριξης του οικοσυστήματος της καινοτομίας
9. Έλλειψη καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού σε τομείς έντασης τεχνολογίας και γνώσης λόγω της ανάπτυξης κλάδων χαμηλής εξειδίκευσης (κατασκευές)
10. Χαμηλός αριθμός νεοφυών επιχειρήσεων
11. Χαμηλή τουριστική δαπάνη ανά επίσκεψη

Ευκαιρίες

1. Διατυπωμένες Ευρωπαϊκές και Εθνικές στρατηγικές για την προώθηση της καινοτομίας
2. Συστηματική κινητοποίηση επιχειρηματιών και φορέων της γνώσης στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
3. Διάθεση πόρων μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και λοιπών χρηματοδοτικών μέσων (πχ HORIZON) με σαφή στόχευση στην προώθηση της καινοτομίας και σε περιφερειακό επίπεδο
4. Επιτυχημένες πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί σε περιφερειακό επίπεδο για την προώθηση της καινοτομίας (πχ FORTHNET).

5. Η υποχώρηση κλάδων της περιφερειακής οικονομίας που απασχολούσαν ανθρώπινο δυναμικό χαμηλού επιπέδου εξειδίκευσης , με μεγάλη όμως προσφορά θέσεων απασχόλησης και ανταγωνιστική παρουσία στους κλάδους έντασης γνώσης.
6. Οι δυνατότητες που παρέχουν οι αναδυόμενοι παραγωγικοί τομείς
7. Οι δυνατότητες που παρέχουν οι τεχνολογίες ICTS
8. Η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση βιομηχανικών και οικιακών καταναλωτών για τις δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας, τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των ΑΠΕ.
9. Η ανάπτυξη της αγοράς οικολογικών και οργανικών προϊόντων, οι αυστηροί περιβαλλοντικοί κανονισμοί και η ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης
10. Θετικές τάσεις ως προς την ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα και την Κρήτη ειδικότερα με βάση τις μεταβολές που παρατηρήθηκαν την τριετία 2011-2013 Διαρκής ανάπτυξη ζήτησης τουριστικών προϊόντων ειδικών μορφών τουρισμού.
11. Η δημιουργία εθνικού θεσμικού πλαισίου προώθησης της καινοτομίας
12. Ο σχεδιασμός περιφερειακής στρατηγικής καινοτομίας και η εκπεφρασμένη πολιτική βούληση σε περιφερειακό επίπεδο για την προώθηση της καινοτομίας. Ανάλυση σημαντικών πρωτοβουλιών.
13. Έξοδος της Ευρώπης από την κρίση θα τονώσει τη ζήτηση

Απειλές

1. Το ευμετάβλητο οικονομικό περιβάλλον σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
2. Η ελληνική οικονομική κρίση που είναι εντονότερη και μακροβιώτερη από ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη
3. Η συνέχιση των περιορισμών χρηματοδότησης των επιχειρηματιών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για μεγάλο χρονικό διάστημα
4. Η καθυστέρηση προώθησης των μεταρρυθμίσεων για απλούστευση των διαδικασιών και υποστήριξη της καινοτομίας
5. Ο διεθνής ανταγωνισμός στην έρευνα, η έλλειψη κινήτρων και η φυγή των ερευνητών στο εξωτερικό (brain drain)
6. Ο κίνδυνος της διατήρησης της αποσπασματικότητας των σχεδίων και δράσεων προώθησης της καινοτομίας
7. Η αδυναμία και η απροθυμία των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στην πρόκληση της έξυπνης εξειδίκευσης λόγω των προτεραιοτήτων αντιμετώπισης των προβλημάτων της οικονομικής κρίσης
8. Ο ισχυρός διεθνής ανταγωνισμός των παραδοσιακών προϊόντων της Κρήτης
9. Η ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών

Β. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου για την Κρήτη, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, είναι: «**Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη**». «**Δυναμική**» με την έννοια της ύπαρξης μιας-ολοκληρωμένης στρατηγικής εξόδου από την κρίση, με επενδύσεις και ενίσχυση των διασυνδέσεων και του εξαγωγικού χαρακτήρα των «Δυναμικών Τομέων της περιφερειακής οικονομίας: αγροδιατροφικός, πολιτισμός, τουρισμός, περιβάλλον, οικονομία της γνώσης». «**Βιώσιμη**» με όρους, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς. «**Βιώσιμη με όρους οικονομικούς**»: επιδιώκεται διατηρήσιμη ανάπτυξη που στηρίζεται σε χαρακτηριστικά της περιφέρειας, σταθερής διαχρονικής αξίας «πολιτισμός – Κρητική διατροφή» όπου υπάρχει ισχυρό υπόβαθρο για την ενίσχυση της εξωστρέφειας και της αυξημένης ανταγωνιστικότητας. «**Βιώσιμη με όρους περιβαλλοντικούς**»: προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων. «**Βιώσιμη με όρους κοινωνικούς**»: ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς με παράλληλη αντιμετώπιση των φαινομένων φτώχειας και ενίσχυση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης, υιοθετεί το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου της Κρήτης για την περίοδο 2014-2020: «**Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη**» και τούτο γιατί σχεδιάζεται έτσι ώστε να αποτελέσει:

1. **μια ολοκληρωμένη πρόταση εξόδου της περιφερειακής οικονομίας από την κρίση**, καθώς επιδιώκει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η καινοτομία και η επιστημονική γνώση, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των εδραιωμένων κλάδων, αλλά και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της Κρήτης προς την κατεύθυνση νέων αναδυόμενων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
2. **το πλαίσιο αντιμετώπισης σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και προκλήσεων** της Κρήτης, με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχει η καινοτομία και η επιστημονική γνώση

Συγκεκριμένα, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης επιδιώκει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η καινοτομία και η επιστημονική γνώση για :

- (α) την **ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος** με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων και ανάδειξη της αξίας της κρητικής διατροφής, η οποία αποτελεί άυλη πολιτιστική κληρονομία της Κρήτης.
- (β) την **εδραίωση του πολιτιστικού – τουριστικού συμπλέγματος** ως ανταγωνιστικού, με στοιχεία μοναδικότητας και αυθεντικότητας στο διεθνή χώρο
- (γ) τον **περιορισμό της εξάρτησης** της Κρήτης από **συμβατικές μορφές ενέργειας**
- (δ) την **ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων** του νησιού

(ε) **την αξιοποίηση** των δυνατοτήτων που παρέχει η **θάλασσα**

(στ) την ανάπτυξη **εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων** και δραστηριοτήτων κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού **διεθνούς εμβέλειας** που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον εκπαιδευτικό ιστό της Κρήτης

(η) την ανάπτυξη **παραγωγικών δραστηριοτήτων** υψηλής προστιθέμενης αξίας σε **αναδυόμενους τομείς** που θα εδράζονται και θα αξιοποιούν τον ερευνητικό ιστό της Κρήτης

Προτεραιότητες Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Από την ανάλυση του συστήματος καινοτομίας της Περιφέρειας Κρήτης, αναδεικνύονται **τέσσερα συμπλέγματα τομέων/κλάδων**, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν προτεραιότητες της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Κρήτη. Αυτά είναι:

1. Το **αγροδιατροφικό σύμπλεγμα**
2. Το **πολιτιστικό - τουριστικό σύμπλεγμα**
3. Το **περιβαλλοντικό σύμπλεγμα και**
4. Το **σύμπλεγμα της γνώσης**

Ειδικότερα :

Το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα συντίθεται από δραστηριότητες που εμπίπτουν στον πρωτογενή τομέα της Κρήτης και συγκεκριμένα : την καλλιέργεια/εκτροφή, την μεταποίηση/τυποποίηση και τη διακίνηση/εμπορία των αγροτικών προϊόντων τα οποία :

1. συνεισφέρουν διαχρονικά και με μεγάλη ένταση στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας παραγωγής (ΑΑΠ) της Κρήτης. Στα προϊόντα αυτά συγκαταλέγονται κατά κύριο λόγο το ελαιόλαδο, τα κηπευτικά, τα γαλακτοκομικά
2. συνεισφέρουν στη διαμόρφωση του προτύπου της Κρητικής διατροφής. Στα προϊόντα αυτά συγκαταλέγονται εκτός των προαναφερθέντων, τα αρωματικά φυτά, το μέλι και το κρασί.
3. συγκαταλέγονται στους αναδυόμενους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής (πχ προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας από τη θάλασσα)

Επιδίωξη της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα είναι η αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης και της καινοτομίας για τη διαμόρφωση σύγχρονων παραγωγικών κλάδων, που θα παράγουν τρόφιμα διεθνώς ανταγωνιστικά, ποιοτικά και ασφαλή, με υψηλή προστιθέμενη και διατροφική αξία.

Το πολιτιστικό-τουριστικό σύμπλεγμα συντίθεται από δραστηριότητες που εμπίπτουν :

1. στον τομέα του τουρισμού (προσέλκυση, υποδοχή, φιλοξενία, μετακίνηση, διατροφή, ψυχαγωγία και περιήγηση των επισκεπτών του νησιού)
2. στον τομέα του πολιτισμού (προστασία - ανάδειξη και προβολή των πολιτιστικών πόρων, ενίσχυση και διευκόλυνση της επισκεψιμότητας των μνημείων – μουσείων, διασύνδεση των πολιτιστικών πόρων με την κοινωνία

και την τοπική οικονομία, ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων διεθνούς εμβέλειας και υψηλής προστιθέμενης αξίας)

Επιδίωξη της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για το πολιτιστικό-τουριστικό σύμπλεγμα είναι η αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης, της καινοτομίας και των τεχνολογιών ICTs για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του τουρισμού με :

- αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών
- διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε τομείς όπου η Κρήτη μπορεί να αναπτύξει συγκριτικά πλεονεκτήματα
- αναβάθμιση των πυλών εισόδου
- ανάδειξη και προβολή του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της Κρήτης και διασύνδεσή του με την κοινωνία και την τοπική οικονομία.

Το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα συντίθεται από δραστηριότητες που συνδέονται με :

1. την μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα (εξοικονόμηση ενέργειας, εφαρμογές ΑΠΕ με όρους βιώσιμης ανάπτυξης),
2. την ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων της Κρήτης με έμφαση στους υδάτινους πόρους και
3. την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής.

Επιδίωξη της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα είναι η αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης, της καινοτομίας και των τεχνολογιών ICTs για την αντιμετώπιση σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Κρήτη, με παράλληλη ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας όπως :

- Μείωση της εξάρτησης από συμβατικές μορφές ενέργειας μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια, φωτισμό, και υποδομές (διαχείρισης λυμάτων και υδάτων), καθώς και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι ΑΠΕ στο πλαίσιο των ειδικών συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί στην Κρήτη, με όρους αειφορίας.
- Ορθολογική διαχείριση του νερού συμπεριλαμβανόμενης και της εξοικονόμησης υδάτινων πόρων στην άρδευση και ύδρευση
- Διαχείριση των απορριμμάτων μέσα από καινοτόμες εφαρμογές πρόληψης, επεξεργασίας και επανάχρησιμοποίησης υλικών.
- Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας που συνδέεται με τις πράσινες τεχνολογίες (βιοκλιματικές κατασκευές και υλικά, αισθητήρες και συστήματα μέτρησης κλπ)

Το σύμπλεγμα της γνώσης συντίθεται από :

1. δραστηριότητες έρευνας που παράγονται στα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κρήτης σε τομείς τεχνολογιών αιχμής (νανοτεχνολογία, βιοϊατρική, βιολογία, μικροηλεκτρονική, υλικά, πληροφορική κλπ), οι οποίες μπορούν υπό κατάλληλες προϋποθέσεις να υποστηρίξουν την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αναδυόμενους τομείς, οι οποίοι θα μπορούσαν να διευρύνουν την παραγωγική βάση της Κρήτης με όρους ανταγωνιστικότητας

2. δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης που εδράζονται στα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κρήτης και αφορούν ένα ευρύ φάσμα τομέων και τεχνολογιών, οι οποίες αποτελούν πόλο έλξης σπουδαστών από όλο τον κόσμο.

Επιδίωξη της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για το σύμπλεγμα της γνώσης είναι :

- Η ανάπτυξη νέων (νεοφυών) επιχειρήσεων που θα εδράζονται στο επιστημονικό έργο και στο επιστημονικό δυναμικό των ιδρυμάτων της Κρήτης
- Η προσέλκυση επενδύσεων οι οποίες θα επιδιώξουν συνεργασία με τις ισχυρές ερευνητικές ομάδες της Κρήτης και την αξιοποίηση ερευνητικών υποδομών
- Η ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία θα απευθύνονται σε σπουδαστές και επιχειρηματίες κατά τα πρότυπα των *summer schools*, σε τομείς αιχμής, τα οποία δύνανται να συνδέονται παράλληλα και με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιού. (πχ εφαρμογές *laser* στην προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς)

Γ. ΤΟ ΜΙΓΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος Δράσης τροφοδοτείται από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης (ΠΕΠ) 2014-2020, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ) 2014 – 2020, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014 – 2020 και το HORIZON 2020.

Ο προσδιορισμός του ύψους των χρηματοδοτικών πόρων, γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την προσέγγιση των επιδιώξεων ανά Τομέα- Σύμπλεγμα Προτεραιότητας :

- Για το ΠΕΠ, με βάση τα ποσά που προορίζονται για την «Έξυπνη Εξειδίκευση» στο εγκεκριμένο ΠΕΠ Κρήτης 2014 - 2020
- Για το ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020, με βάση τους αναμενόμενους πόρους που αντιστοιχούν στην Κατηγορία Περιφερειών Μετάβασης
- Για το ΠΑΑ 2014 – 2020, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Περιφέρεια Κρήτης μπορεί να διεκδικήσει ποσά που αντιστοιχούν στο 10% των σχετικών πόρων
- Για το HORIZON 2020, λαμβάνοντας υπόψη την συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας Κρήτης στο 7ο ΠΠ και συνεκτιμώντας τις θεματικές στόχευσης του HORIZON

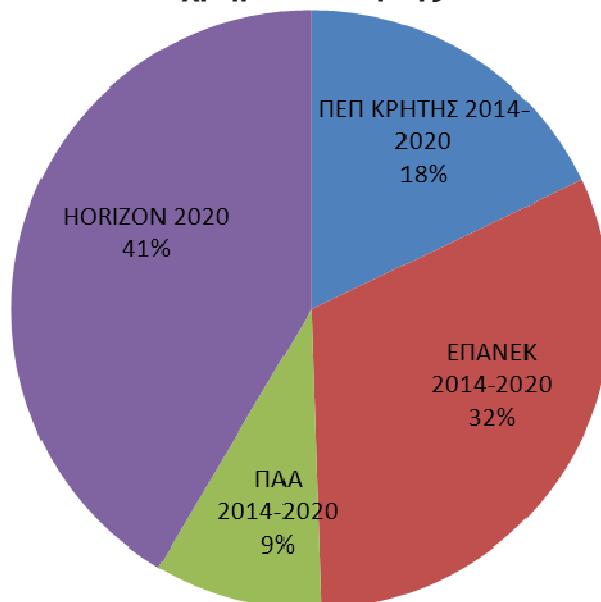
Στον **πίνακα 1** και στο **γράφημα 1**, παρουσιάζεται ο συνολικός προϋπολογισμός ανά πηγή για το ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020, το ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020, το HORIZON 2020 και για το ΠΑΑ 2014 – 2020.

Πίνακας 1 : Προϋπολογισμός του Προγράμματος Δράσης ανά πηγή χρηματοδότησης (€)

ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020	ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020	ΠΑΑ 2014- 2020	HORIZON 2020	ΣΥΝΟΛΟ
-------------------------	---------------------	-------------------	-----------------	--------

59.056.686,00	104.300.000,00	29.800.000,00	137.000.000,00	330.156.686,00
---------------	----------------	---------------	----------------	----------------

Γράφημα 1 : Ποσοστιαία κατανομή προϋπολογισμού ανά πηγή χρηματοδότησης

Με βάση τις προαναφερόμενες παραδοχές, το 41,5% του συνολικού προϋπολογισμού, προέρχεται από το HORIZON 2020, το 31,59% από το ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 (25,87% ΕΤΠΑ και 5,72% ΕΚΤ), το 17,89% από το ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020 (16,24% ΕΤΠΑ και 1,65% ΕΚΤ) και το 9,03% από το ΠΑΑ 2014 – 2020 (ΕΓΤΑΑ).

Γ.1. Προτεραιότητες- παρεμβάσεις ανά τομέα-σύμπλεγμα προτεραιότητας

Γ.1.1. Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες στον αγροδιατροφικό τομέα διαμορφώνονται με βάση τα δυνατά σημεία της κρητικής παραγωγής και τις κατευθύνσεις ΥΠΑΑΤ για την αγροτική ανάπτυξη στο πλαίσιο του ΣΕΣ. Βασική επιδίωξη αποτελεί η ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ανάδειξη της αξίας της Κρητικής διατροφής και ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται μια σταδιακή στροφή στην ποιοτική παραγωγή και στα επώνυμα προϊόντα. Η παρέμβαση πρέπει να εστιαστεί στα εδραιωμένα προϊόντα, λάδι, κηπευτικά, τυροκομικά προϊόντα καθώς και σε νέα μικρής παραγωγής που μπορούν όμως να παρουσιάζουν ευκαιρίες διευρυμένης εμπορικής εκμετάλλευσης⁵.

Ειδικότερα τα θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, καθώς και η ενίσχυση πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφορικής εξειδικεύονται σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του γεωργικού

⁵ Η μελέτη της McKinsey (2010) εντοπίζει σειρά αγροτικών προϊόντων που παράγονται στην Κρήτη και έχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης.

τομέα και της αλιείας με στόχο να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα στον αγροδιατροφικό χώρο σε επίπεδο έντασης γνώσης και τεχνολογικής εξειδίκευσης.

Το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα συνδέεται άμεσα με τα περιβαλλοντικά θέματα και ιδιαίτερα με την επιλογή και προώθηση καλλιεργειών (καθώς και τη μεταποίησής τους), προϊόντων με χαμηλό αποτύπωμα CO₂, όπως είναι τυπικές μεσογειακές καλλιέργειες (αμπέλι, ελιά), αλλά και η ζωική παραγωγή αιγοπροβάτων.

Η απασχόληση, η επένδυση στην εκπαίδευση και στη δια βίου μάθηση, αλλά και η κοινωνική ένταξη μπορούν εν μέρει να προσανατολισθούν στα πεδία του αγροδιατροφικού τομέα, ώστε να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό ανθρώπινο δυναμικό, που θα είναι σε θέση να προωθήσει τις προτεραιότητες του τομέα.

Με δεδομένη την υφιστάμενη επιχειρηματική δομή στο τομέα, η υλοποίηση των προτεραιοτήτων προϋποθέτει τη δημιουργία ενός ισχυρού ανταγωνιστικού cluster με αποτελεσματική διοίκηση που θα συντονίζει την παροχή υπηρεσιών, την κινητοποίηση των παραγωγών και των ΜΜΕ και θα ενθαρρύνει την περαιτέρω δικτύωση. Οι υφιστάμενες άτυπες συστάδες επιχειρήσεων θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση της νέας προσπάθειας.

Ο κύριος στόχος του cluster είναι η ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας και ο συντονισμός και η δυναμική ανάπτυξη ενός κλάδου με συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα διεθνώς, μέσα από την αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης και νέων τεχνολογιών αιχμής που διαθέτουν οι ερευνητικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί και οι επιχειρήσεις της Κρήτης, για την παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας.

Παράλληλα, θα επιδιωχθεί στο πλαίσιο της εξωστρέφειας, της ανταλλαγής καλών πρακτικών και προώθησης συνεργασιών με αντίστοιχες διεθνείς πρωτοβουλίες σε τομείς όπως η ανοικτή καινοτομία, οι συνεργατικοί σχηματισμοί, τα κέντρα καινοτομίας, οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης και στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, η ανάπτυξη ισχυρών διεθνών συνεργασιών συμμετέχοντας ενεργά σε επιλεγμένα ευρωπαϊκά έργα.

Ειδικότερα το cluster θα αξιοποιήσει το σύνολο των μέχρι τώρα πρωτοβουλιών και θα επιδιώξει:

- Να γίνει η Περιφέρεια της Κρήτης η “SiliconValley” της μεσογειακής βιοποικιλότητας και της μεσογειακής διατροφής ενισχύοντας τα χαρακτηριστικά και την εικόνα της κρητικής διατροφής και δημιουργίας νέων διατροφικών προϊόντων με τη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου ερευνητικής τεχνολογικής υποστήριξης αξιοποιώντας κυρίως τις δυνατότητες του περιφερειακού συμπλέγματος E&T.
- Να δημιουργηθεί ένας άτλαντας παραδοσιακών προϊόντων και συνταγών (στοιχεία και προδιαγραφές ποιότητας, παραγωγής, παράδοσης, σύνδεσης με πολιτιστικά στοιχεία τρέχοντα αλλά και με τον Μινωικό πολιτισμό) που θα καταλήξει στην έκδοση μιας χάρτας ποιότητας “quality-plus” των τοπικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών της περιφέρειας.

- Να ενισχυθεί η δημιουργία πολυδιάστατων αγροκτημάτων με τοπικές ποικιλίες και φυλές, μεταποίηση που βασίζεται σε στοιχεία της παράδοσης αλλά και σε state - of the - art της επιστημονικής γνώσης, έντασης γνώσης και εργασίας τα οποία θα είναι επισκέψιμα και θα περιλαμβάνουν επίσης δυνατότητα ξενάγησης, ιστορικές αναδρομές στη γεωργία από τη Μινωική εποχή και ήπια ψυχαγωγία επισκεπτών.
- Να στηριχθεί η δημιουργία ενός μηχανισμού μεντόρων για τον αγρότη, νέων εκπαιδευομένων στην καλλιέργεια της γης και στην μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων, που θα λειτουργούν ως «άγγελοι της υπαίθρου» κατά το πρότυπο “business angels”. Ο μηχανισμός αυτός μπορεί να συνδυαστεί με ένα σύστημα “agronetcafe” που συνδυάζει το γραφείο του αγρότη και την αγροτική δικτυακή πύλη “portal” της Περιφέρειας Κρήτης.
- Να ενισχυθεί το brand της τοπικής παραγωγής και να διαμορφωθεί ένα αξιόπιστο πρόγραμμα προώθησης αγροτικών προϊόντων και υπηρεσιών στις διεθνείς αγορές καθώς και να ενισχυθούν οι διασυνδέσεις με τις χώρες προορισμού των τοπικών προϊόντων.
- Να επιτευχθεί η στενότερη σύνδεση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος με τον Τουρισμό και τις πολιτιστικές αξίες της Κρήτης, με την ενίσχυση του Τοπικού Συμφώνου Κρητικής Διατροφής, ώστε το στοιχείο αυτό να αντανakλάται στην «ΠΡΟΣΟΨΗ» των Τουριστικών Προορισμών της Κρήτης και να περνάει στους επισκέπτες του νησιού. Ενίσχυση της Κρητικής διατροφής με πολιτιστικά στοιχεία από τον Μινωικό Πολιτισμό λαογραφικά στοιχεία και με το μύθο που εμπεριέχουν. Υιοθέτηση του «Ελληνικού Πρωινού» από τις Τουριστικές Επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

Για την επίτευξη των στόχων του το cluster θα ενθαρρύνει τη δημιουργία πλατφόρμων επιστημονικής, τεχνολογικής και οικονομικής υποστήριξης και άλλων εργαλείων δικτύωσης, θα ενισχύσει υποστηρικτικές συλλογικές δράσεις κατάρτισης και θα συμβάλλει στην αναβάθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο τομέα.

Πίνακας 2 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης

ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης

ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης, των αγροτικών προϊόντων φυτικής – ζωικής παραγωγής και των τροφίμων στις διεθνείς αγορές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάπτυξη και βελτίωση πολλαπλασιαστικού υλικού και ανάπτυξη μεθόδων & τεχνολογιών για τον έλεγχο της αυθεντικότητας προϊόντων και ταυτοποίηση της γεωγραφικής προέλευσης. 2. Γεωργία ακριβείας στις συνθήκες της χώρας (κλίμα και επιχειρηματική οργάνωση παραγωγής) 3. Εφαρμογή προ και μετά συλλεκτικών τεχνικών βελτίωσης /διατήρησης ποιότητας των γεωργικών προϊόντων(κηπευτικών και φρούτων) και ανάπτυξη εργαλείων για το χαρακτηρισμό των ποιοτικών γνωρισμάτων τους. 4. Διάχυση νέων καλλιεργητικών πρακτικών(άρδευση, λίπανση, φυτοπροστασία) που μειώνουν το κόστος παραγωγής 5. Διαχείριση ασθενειών της ζωικής και φυτικής παραγωγής 6. Ανάπτυξη ολοκληρωμένων βιολογικών συστημάτων παραγωγής και εκτροφής στις συνθήκες του νησιού. 7. Βελτίωση της αναπαραγωγικής ικανότητας των ζώων που εκτρέφονται στην Κρήτη (των γηγενών και εισαγόμενων φυλών) 8. Αξιοποίηση της βιοποικιλότητας της Κρήτης (Δημιουργία τράπεζας δεδομένων γενετικού υλικού για την διάσωση των φυτών της βιοποικιλότητας της Κρήτης, έρευνα για την καταγραφή, ταυτοποίηση και αξιοποίηση των ενδημικών φυτών και ζώων της Κρήτης κλπ) 9. Αξιοποίηση των απορριπτόμενων της αγροτικής παράγωγης για την παραγωγή ζωοτροφών υψηλής διατροφικής αξίας 10.Ανάπτυξη έξυπνων θερμοκηπίων και υδροπονίας με την αξιοποίηση Βασικών Τεχνολογιών Εφαρμογής (ΒΤΕ), Τεχνολογιών Πληροφορικής 11.Βελτίωση της ποιότητας, της διατηρησιμότητας, της υγιεινής και της ασφάλειας των τροφίμων 12.Ανάπτυξη και χρήση μεθόδων ελέγχου και ανίχνευσης βιολογικών, χημικών και φυσικών κινδύνων στα τρόφιμα 13.Ανάπτυξη νέων τεχνικών συντήρησης τροφίμων 14.Ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών συσκευασίας προϊόντων (ενεργή και νοήμων συσκευασία – νέα υλικά-ιχνηλασιμότητα) 15.Ανάπτυξη νέων προϊόντων διατροφής από θαλάσσιους οργανισμούς 16.Ανάπτυξη ,παραγωγή και προώθηση στην αγορά νέων καινοτόμων προϊόντων με σύγχρονες μεθόδους παραγωγής που θα στηρίζονται σε παραδοσιακά προϊόντα της κρητικής διατροφής 17.Ανάπτυξη τροφίμων με μειωμένα επιβαρυντικά θρεπτικά συστατικά και τρόφιμα για καταναλωτές με ειδικές διατροφικές ευαισθησίες και συνήθειες 18.Έξυπνα συστήματα εφοδιαστικής αλυσίδας 19.Ανάπτυξη πρωτοκόλλων, μείωσης κόστους παραγωγής και βελτίωσης της ποιότητας τυροκομικών προϊόντων της Κρήτης 20.Ανάπτυξη εξειδικευμένων αγορών και αναβάθμιση του marketing τοπικών προϊόντων 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ) : ΕΠ 1β,2α,2γ, (6,7,8,9,10,13, 15,16,) ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β • ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΓΤΑΑ) : Μέτρο 16,6.1,6.2,6.3 <p>(1,2,3,4,5,11,13,12,14,15,17, 18,19,20)</p>

ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Κατανόηση και Ανάδειξη της σχέσης ανάμεσα στην Κρητική διατροφή, την υγεία και την ευεξία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών φαρμακευτικών προϊόντων, λειτουργικών τροφίμων και καλλυντικών, βασισμένων στην Κρητική βιοποικιλότητα 2. Συλλογή στοιχείων για την διατροφική αξία και τους ισχυρισμούς υγείας, για Κρητικά παραδοσιακά προϊόντα 3. Καταγραφή και ανάδειξη ισχυρισμών υγείας σε προϊόντα της Κρήτης 4. Έρευνα σχέσης Κρητικής διατροφής, υγείας και ευεξίας 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ) : ΕΠ 1β
Ενίσχυση της συνοχής της αλυσίδας αξίας και ανάπτυξη των διασυνδέσεων με άλλες αλυσίδες	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάπτυξη της συνεργασίας, ανάμεσα σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και μεταποιητικές επιχειρήσεις 2. Ενίσχυση των διασυνδέσεων της αλυσίδας, του αγροδιατροφικού συμπλέγματος, με τα άλλα συμπλέγματα της RIS3 3. Ενίσχυση των διασυνδέσεων της αλυσίδας, του αγροδιατροφικού συμπλέγματος, με ΑΕΙ και Ερευνητικούς Οργανισμούς 4. Δημιουργία κρίσιμης μάζας, σε επιλεγμένους κρίκους της αλυσίδας αξίας 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ) : ΕΠ 1β • ΠΑΑ (ΕΓΤΑΑ): Μέτρα 01, 02
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους τομείς αιχμής τόσο στον αγροτικό τομέα όσο και στην μεταποίηση τροφίμων 2. Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΚΤ): ΕΠ 8iii, 8v • ΠΑΑ(ΕΚΤΑΑ) : Μέτρα 01, 02

Γ.1.2. Πολιτιστικό – Τουριστικό Σύμπλεγμα

Στην Περιφέρεια Κρήτης επιδιώκεται η ανάπτυξη τεχνολογιών για την υποστήριξη και προώθηση του τουρισμού και του πολιτισμού, η αναζωογόνηση της αλυσίδας αξιών και η διεύρυνση της με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης του συμπλέγματος στην παγκόσμια αγορά. Κεντρικές προτεραιότητες είναι η προσέλκυση ενός καλύτερου μίγματος τουριστών με στόχο την αύξηση της δαπάνης ανά επίσκεψη, η αύξηση της τουριστικής κίνησης η επέκταση της περιόδου καθώς και η διάχυση των τουριστών και προς άλλες περιοχές της περιφέρειας.

Από την ανάλυση της αλυσίδας αξιών προκύπτει η αναγκαιότητα εστίασης στην ενίσχυση των διασυνδέσεων μεταξύ δραστηριοτήτων σε διάφορα επίπεδα παραγωγής και προσφοράς των υπηρεσιών αναδεικνύοντας τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο.

Η παρέμβαση στο πολιτιστικό τουριστικό σύμπλεγμα θα κινηθεί σε πέντε επίπεδα :

- Αναβάθμιση των πυλών εισόδου με την κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι με τη μέθοδο ΣΔΙΤ και την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων για

κρουαζιέρες στα λιμάνια Ηρακλείου και Σούδας (τερματικών σταθμών επιβατών – συστημάτων πληροφόρησης και πλοήγησης).

- Αναβάθμιση των καταλυμάτων και γενικότερα των ξενοδοχειακών υπηρεσιών με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και εφαρμογών για κινητά και το διαδίκτυο καθώς και τη δημιουργία λύσεων «έξυπνων δωματίων» και υπηρεσιών. Η Κρήτη θα μπορούσε να επωφεληθεί από ένα πιο αυστηρό σύστημα διαπίστευσης, δεδομένου ότι κατέχει ήδη ένα υψηλό ποσοστό κλινών 4* και 5*.
- Διεύρυνση της αλυσίδας αξιών με την ενσωμάτωση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών ειδικά στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των συνεργειών με το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα.
- Εμβάθυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος καθώς η Κρήτη έχει τη δυνατότητα να προσφέρει ένα πολύ ανταγωνιστικό και πολυσύνθετο τουριστικό προϊόν που περιλαμβάνει «Ήλιο και θάλασσα», ιστιοπλοΐα και yachting, κρουαζιέρες, γκολφ, πολιτιστικό καταδυτικό ιατρικό και συνεδριακό τουρισμό. Παράλληλα, είναι σε θέση να εμβαθύνει και σε άλλα προϊόντα όπως αγροτουρισμός, οικοτουρισμός και θρησκευτικός τουρισμός αξιοποιώντας κατάλληλα υφιστάμενους πόρους και να ενισχύσει την ελκυστικότητα της. Η Κρήτη πρέπει να διερευνήσει τη δυνατότητα να αναπτύξει ένα ή δύο γεγονότα παγκοσμίου επιπέδου με πρώτη προτεραιότητα τη γαστρονομία και την υγιεινή διατροφή.
- Βελτίωση των σημάτων και των πρακτικών μάρκετινγκ ανάπτυξη συστημάτων ηλεκτρονικής πώλησης και δικτύωσης αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας. Στο πλαίσιο αυτό πρώτη προτεραιότητα αποτελεί η ανάπτυξη μιας all-inclusive εικονικής πλατφόρμας προετοιμασίας της τουριστικής επίσκεψης με την ενσωμάτωση και υφιστάμενων μονάδων. Επίσης, η εικονική καθοδήγηση των τουριστών κρουαζιέρας σε διαδρομές εντός του αστικού ιστού των δύο πόλεων θα βελτιώνει τις παρεχόμενες υπηρεσίες και θα ευνοούσε την οργανωμένη διάχυση τους.

Η βασική πρόκληση για την Περιφέρεια Κρήτης εντοπίζεται, στον τρόπο με τον οποίο, η Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης» θα υποστηρίξει τη μετατροπή του τουρισμού σε μια δραστηριότητα υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας τη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων και της απασχόλησης. Προς αυτή την κατεύθυνση η εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών ενισχύει τη τουριστική εμπειρία την ελκυστικότητα ενός προορισμού και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η σύμπραξη των επιχειρηματικών σχημάτων με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών και την εισαγωγή τους στη τουριστική αγορά.

Πίνακας 3 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
<p>Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, ισχυροποίηση του brand name</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση δικτύων αριστείας για την έρευνα και την ενίσχυση καινοτομίας σε περιβάλλοντα διάχυτης νοημοσύνης για εξατομίκευση υπηρεσιών στον τομέα τουρισμού – πολιτισμού • Ενίσχυση καινοτόμων μεθόδων και προώθηση συνεργατικού σχεδιασμού νέων μορφών τουρισμού και περιεχομένου εμπειρία(living labs) • E&A μέσω πρόσβασης των επιχειρήσεων στις ερευνητικές υποδομές σχετικές με τον τουρισμό • Επιδεικτικά σχέδια προώθησης νέων ,καινοτόμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που προωθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού • Έρευνα και καινοτομία για την προσαρμογή και εφαρμογή βιώσιμων τρόπων μετακίνησης σε τουριστικές περιοχές και υποδομές • Ανάπτυξη, ανάδειξη και διάχυση καινοτομιών, για την διασύνδεση του τουριστικού προϊόντος με τεχνολογίες που συνδέονται με τις ευφυείς πόλεις – δημιουργία ευφυών προορισμών • Ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτόμων εργαλείων, προϊόντων και διαδικασιών, για την δημιουργία ειδικών μορφών τουρισμού (κρουαζιέρα, θρησκευτικός, καταδυτικός και θαλάσσιος , τουρισμός υπαίθρου) 	<ul style="list-style-type: none"> • HORIZON 2020 Δράση 1 • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 2γ , 2β και ΕΠ 3α ,3β • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1β,2β,2γ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Ανάδειξη του πολιτισμού ως ανταγωνιστικό στοιχείο του τουριστικού προϊόντος	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών για τη διασύνδεση του Μινωικού Πολιτισμού, του Βυζαντινού και Ενετικού, με την τουριστική εμπειρία • Ανάδειξη της τουριστικής εμπειρίας με αξιοποίηση της ιστορικής τεκμηρίωσης • Ανάδειξη καινοτομίας σε δραστηριότητες, συναφείς με τον τουρισμό – πολιτισμό, όπως η συντήρηση πολιτιστικού αποθέματος και η ανάπτυξη της δημιουργικής βιομηχανίας • Πιλοτική εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης και συνολικής ανάδειξης σε αρχαιολογικό χώρο • Αξιοποίηση υπηρεσιών e-ticketing, συστήματα ηλεκτρονικής ξενάγησης, υποστήριξη δικτυώσεων με στόχο την βέλτιστη ανάδειξη και αξιοποίηση των πλέον αξιόλογων πολιτιστικών πόρων. • Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών στην προαγωγή του σύγχρονου πολιτισμού • Ενίσχυση της τεχνολογικής καινοτομίας στη μουσειακή απεικόνιση ,τεχνικές αφήγησης (storytelling)για την καινοτόμα παρουσίαση εκθεμάτων /γεγονότων σε χώρους πολιτισμού • Ενίσχυση ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προβολής της πολιτισμικής κληρονομιάς ,συστημάτων πλοήγησης ,διαχείρισης δρομολογίων σε τουριστικές περιοχές • Mobile apps-portal innovations 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 2γ , 2β • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1β,2β,2γ
Ενίσχυση της συνοχής της αλυσίδας αξίας Του τουρισμού και ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλες αλυσίδες και συμπλέγματα	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία cluster τουρισμού – πολιτισμού • Ενίσχυση δικτύων ανά μορφή τουρισμού (ιατρικός, θρησκευτικός, αγροτικός, πολιτιστικός • Ενίσχυση των διασυνδέσεων, του τουρισμού με άλλα συμπλέγματα της RIS3 • Ενίσχυση των διασυνδέσεων της αλυσίδας, του τουρισμού με ΑΕΙ και Ερευνητικούς Οργανισμούς 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1β

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών τουρισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της εικόνας της Κρήτης ως τουριστικού προορισμού με τη χρήση νέων τεχνολογιών. • Προώθηση των μη τεχνολογικών καινοτομιών στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού. • Αξιοποίηση της ΤΠΕ για την ενίσχυση της εστιασμένης προσωπικής εξυπηρέτησης πελατών, της βελτίωσης της διαδραστικότητας, της μείωση του κόστους των υπηρεσιών. • Στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων στο τομέα του τουρισμού και σε δραστηριότητες που συνδέονται με τον πολιτισμό και τη δημιουργία. • Ανάπτυξη εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας και διαδικτύου σε θέματα πλοήγησης και διαδραστικής επικοινωνίας • Ενίσχυση καινοτομίας για την ανάπτυξη εφαρμογών που αξιοποιούν ανοικτά δεδομένα για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας σε σχέση με τους τουριστικούς προορισμούς • Προώθηση της καινοτομίας στην εξυπηρέτηση/πληροφόρηση των επιβατών στις πύλες εισόδου του νησιού. • Προώθηση της καινοτομίας για την εξυπηρέτηση επισκεπτών ΑΜΕΑ. 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 2γ , 2β και ΕΠ 3α ,3β,3γ • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1β,2β,2γ
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στον τουρισμό και εκπαίδευση στελεχών που ασχολούνται με την διαχείριση χώρων πολιτισμού • Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό • Έρευνα και καινοτομία για Έξυπνα καταλύματα 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΚΤ): ΕΠ 8iii, 8v • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΚΤ):ΕΠ 8iii, 8v

Γ.1.3. Περιβαλλοντικό Σύμπλεγμα

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες στον τομέα του περιβάλλοντος, εστιάζονται στην έξυπνη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, στην ανάκτηση επαναχρησιμοποίηση των

υλικών, στις βιώσιμες κατασκευές, στην εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και στην αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η ενίσχυση της έρευνας, η ανάπτυξη τεχνολογιών και καινοτομιών με την ενθάρρυνση και ενίσχυση της δικτύωσης και των συνεργασιών των ΑΕΙ, και των ερευνητικών ιδρυμάτων με επιχειρήσεις διαχείρισης υδάτων, μηχανικούς και κατασκευαστές τεχνολογίας περιβάλλοντος και εφαρμογών.

Ειδικότερα, στο τομέα των υδάτων προβλέπεται η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών που θα εστιάζονται στην ορθολογική και ολοκληρωμένη διαχείριση σε όλη την αλυσίδα παραγωγής επεξεργασίας παροχής επανάχρησης. Στην κατεύθυνση αυτή απαιτείται η ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων και τεχνολογιών παρακολούθησης ελέγχου και διαχείρισης

Στο τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη συστημάτων βέλτιστης διαχείρισης των επικίνδυνων ρύπων ειδικών ρευμάτων, πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, άλλου είδους ανάκτηση, ενέργεια και διάθεση.

Παράλληλα, θα επιδιωχθεί η ενίσχυση πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας και καινοτομίας σε προϊόντα και υπηρεσίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης με έμφαση στην «πράσινη επιχείρηση» και στην βιομηχανική συμβίωση τεχνολογικών εφαρμογών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την παρακολούθηση του οικοσυστήματος.

Τέλος, στο τομέα της ενέργειας θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών στις ακόλουθες περιοχές :

- Ενεργειακή εξοικονόμηση.
- Τεχνολογιών ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας.

Για την επίτευξη των στόχων θα αξιοποιηθούν εργαλεία ενίσχυσης τόσο της προσφοράς με την αξιοποίηση αποτελεσμάτων E&A, όσο και της ζήτησης με παροχή κινήτρων για την εισαγωγή και χρήση σύγχρονων ενεργειακών και περιβαλλοντικών τεχνολογιών ειδικά σε έργα χρηματοδοτούμενα από το ΕΣΠΑ 2014-20.

Κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας είναι η κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων για την ενίσχυση της διαδικασίας ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης και αξιοποίησης ρευμάτων αποβλήτων με υψηλή προστιθέμενη αξία και προοπτικές επιχειρηματικής βιωσιμότητας.

Η συμπόρευση της έρευνας και ανάπτυξης με τις επενδύσεις για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών καλείται να αντιμετωπίσει βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα, στοχεύοντας στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των οικονομικών δραστηριοτήτων μαζί με την διατήρηση και αξιοποίηση του φυσικού κεφαλαίου της Περιφέρειας.

Λόγω της διάρθρωσης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων απαιτείται η δημιουργία συνεργατικών σχημάτων ή η επίτευξη ευρύτερων συμφωνιών με τη συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων καθώς και ερευνητικών ιδρυμάτων.

Προϋπόθεση για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών των αλυσίδων αξίας που αφορούν το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα είναι η παραγωγή εξειδικευμένων στελεχών με έμφαση στην κάλυψη των αναγκών για περιβαλλοντικό έλεγχο και διαχείριση.

Πίνακας 4 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Εξοικονόμηση ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή νέων ή βελτιωμένων δομικών υλικών και συστημάτων κατασκευής για τον κτιριακό τομέα και τις αστικές αναπλάσεις (βιοκλιματικές κατασκευές) • Ενσωμάτωση βιοκλιματικών στοιχείων τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας και τεχνολογιών ΑΠΕ σε υπάρχοντα και νέα κτίρια. • Βελτίωση της απόδοσης (μείωση κατανάλωσης ενέργειας των συστημάτων θέρμανσης, ψύξης, φωτισμού) • Βελτίωση της απόδοσης (μείωση κατανάλωσης ενέργειας των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης, διαχείρισης λυμάτων, διαχείρισης στερεών αποβλήτων και εν γένει μεγάλων υποδομών) • Προώθηση μη τεχνολογικών καινοτομιών για την ολοκληρωμένη διαχείριση αστικών υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β, 2β, 2γ,4στ,3γ • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1 α,1β,2β,,3γ
Προώθηση των τεχνολογιών ΑΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> • Νέα βελτιωμένα υλικά για συστήματα ΑΠΕ • Ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογιών ΑΠΕ προσαρμοσμένων στις ανάγκες των παραγωγικών τομέων της Κρήτης και γενικότερα προσαρμοσμένων στις συνθήκες της Κρήτης. • Ανάπτυξη τεχνολογιών που αξιοποιούν τις δυνατότητες που παρέχει η θάλασσα για την παραγωγή ενέργειας (ενέργεια κυμάτων, υπεράκτιες κατασκευές κλπ.) • Ανάπτυξη ολοκληρωμένων τεχνολογικών λύσεων παραγωγής ενέργειας και ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων στη θάλασσα (υδατοκαλλιέργειες) 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β,4στ,3γ • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1 α,1β,2β,,3γ • HORIZON 2020 Δράση 1

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Κλιματική αλλαγή και μέτρηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη τεχνολογικών εφαρμογών για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος οικονομικών δραστηριοτήτων (ξενοδοχείων, βιομηχανιών, νοσοκομείων και άλλων δημοσίων κτιρίων). • Ανάπτυξη-προσαρμογή και εισαγωγή ΤΠΕ για την προβολή στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, την κωδικοποίηση - διαχείριση χωρικών ρυθμίσεων και τη συστηματική παρακολούθηση (monitoring) αλλαγών στο οικοσύστημα. • Δημιουργία διαπιστευμένων εργαστηρίων και συστημάτων ελέγχου περιβαλλοντικών μεταβλητών 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 2 γ , 2β , 1β,6β,6δ,5β • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1 α,1β,2β,2γ • HORIZON 2020 Δράση 1
Ορθολογική διαχείριση φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη αισθητήρων και δικτύων για περιβαλλοντικό έλεγχο. • Πιλοτικό πρόγραμμα ανάπτυξης εισαγωγής και αξιοποίησης νέων τεχνολογιών για την μείωση απωλειών ύδατος • Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων διαχείρισης αστικών, βιομηχανικών, κτηνοτροφικών κλπ. στερεών αποβλήτων και πιλοτικές εφαρμογές (πρόληψη, συλλογή, επεξεργασία, αξιοποίηση/εκμετάλλευση) • Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων διαχείρισης αστικών ή και βιομηχανικών λυμάτων και πιλοτικές εφαρμογές (επαναχρησιμοποίηση, παραγωγή βιοκαυσίμων κλπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β, 2 γ , 2β ,3γ, 6α • ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1β,2β,2γ,3γ • HORIZON 2020 Δράση 1
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους τομείς αιχμής στον τομέα του περιβάλλοντος και κατάρτιση στελεχών επιχειρήσεων διαχείρισης περιβαλλοντικών υποδομών • Ανάπτυξη των δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό 	<ul style="list-style-type: none"> • ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020: ΕΠ 8iii, 8v • ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020: ΕΠ 8v • ΠΑΑ : Μέτρα 01, 02

Γ.1.4. Σύμπλεγμα της Γνώσης

Το Σύμπλεγμα της Γνώσης έχει μια σύνθετη και ιδιαίτερη αποστολή στην στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης καθώς καλείται να στηρίξει οριζόντια την ανάπτυξη των λοιπών συμπλεγμάτων της Περιφέρειας ενώ παράλληλα επιδιώκει να ενισχύσει ακόμα περισσότερο τις διεθνείς συμπράξεις καθώς και αξιοποίηση νέας γνώσης με συστηματικότητα με την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται **(α)** η ενίσχυση της συνεργατικής καινοτομίας και η στενότερη διασύνδεση με τα άλλα συμπλέγματα προτεραιότητας **(β)** ο συντονισμός των φορέων για την αξιοποίηση της συμπληρωματικότητας τη διαμόρφωση ισχυρών οικονομικών συσσωμάτωσης και δημιουργίας ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων (τεχνοβλαστών) καθώς και **(γ)** η προσέλκυση επιχειρήσεων και κεφαλαίων από το εξωτερικό για την ανάπτυξη συνεργασιών κλίμακας σε τομείς τεχνολογικής αιχμής.

Προς αυτή την κατεύθυνση επιδιώκεται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας που βασίζεται στην έρευνα, στην τεχνολογική ανάπτυξη και στην καινοτομία για την ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών και η προώθηση νέων τεχνολογιών αιχμής ή την αναβάθμιση ήδη υπάρχουσών που θα ενισχύσουν την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς αριστείας.

Παράλληλα, η ενίσχυση της αριστείας και της παραγωγής νέας γνώσης θα ενθαρρύνει και θα τροφοδοτήσει την ερευνητική προσπάθεια των επιχειρήσεων μέσα από τη συνεργασία τους με τις ερευνητικές υποδομές.

Εξαιτίας του οριζόντιου χαρακτήρα του τομέα, σημαντικές τεχνολογίες και εφαρμογές στους τομείς εξειδίκευσης, όπως η παραγωγή και αξιοποίηση περιεχομένου που μπορεί να εμπλουτίσει την εμπειρία τουριστών, εφαρμογές στον αγροδιατροφικό τομέα και στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας θα ενισχυθούν σε συνεργασία και με τους αντίστοιχους τομείς της στρατηγικής στο πλαίσιο των δικών τους προτεραιοτήτων.

Στο πλαίσιο προώθησης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στο σύμπλεγμα της γνώσης επιδιώκεται η δημιουργία ενός πρότυπου οικοσυστήματος Καινοτομίας, το οποίο θα λειτουργεί διαδραστικά και θα συνδέει τον ερευνητικό και εκπαιδευτικό ιστό, τη βιομηχανία, την επιχειρηματικότητα και την επενδυτική κοινότητα. Με ενιαίο τρόπο επιχειρείται η αξιοποίηση του υπάρχοντος δυναμικού, ο μετασχηματισμός του σε όχημα ανάπτυξης και η διασπορά και επιστροφή των ωφελειών στο τοπικό οικοσύστημα, με τρόπο ώστε η αρχική επένδυση, με μόχλευση πόρων από τον ιδιωτικό τομέα να επιστραφεί πολλαπλασιασμένη σε άμεσα και έμμεσα οφέλη.

Πίνακας 5: Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης

ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ		
Περιοχές Παρέμβασης	Ενδεικτικές Προτεραιότητες	Πηγή Χρηματοδότησης
Ενίσχυση της επιστημονικής αριστείας στα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Κρήτης	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών στο πλαίσιο του εθνικού οδικού χάρτη ερευνητικών υποδομών και υποδομών ESFRI Ενίσχυση της έρευνας σε τομείς αιχμής με έμφαση στις τεχνολογίες γενικής εφαρμογής (KETs) 	<ul style="list-style-type: none"> ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1α HORIZON 2020 Δράση 1
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των νέων επιστημόνων σε τομείς αναδυόμενων τεχνολογιών	<ul style="list-style-type: none"> Παροχή ολοκληρωμένης δέσμης υπηρεσιών υποστήριξης Παροχή χρηματοδότησης για την ανάπτυξη των πρώτων επιχειρηματικών σταδίων 	<ul style="list-style-type: none"> ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 3α ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 3α
Προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς αναδυόμενων τεχνολογιών στις οποίες δραστηριοποιούνται οι ερευνητικές ομάδες της Κρήτης	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία δομής υποδοχής και στοχευμένης υποστήριξης των επιχειρήσεων – επενδυτών που επιδεικνύουν ενδιαφέρον για συνεργασία Δημιουργία σύγχρονων και βιώσιμων υποδομών φιλοξενίας υπολογιστικών συστημάτων (DataCenters) Ολοκλήρωση των ευρυζωνικών δικτύων στο σύνολο της επικράτειας της Κρήτης 	<ul style="list-style-type: none"> ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β,2γ, ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ):ΕΠ 1α, 1β,2α, HORIZON 2020 Δράση 2
Πρώθηση εκπαιδευτικών υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας	<ul style="list-style-type: none"> Στοχευμένα summer schools σε επιλεγμένους επιστημονικούς τομείς αιχμής με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κρήτη (πχ εφαρμογή τεχνολογιών laser στον καθαρισμό και στην ανάδειξη μνημείων) Θεματικά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης διεθνούς εμβέλειας 	<ul style="list-style-type: none"> ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β, 10
Ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς τεχνολογιών αιχμής και κατάρτιση στελεχών επιχειρήσεων Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σ' αυτό 	<ul style="list-style-type: none"> ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020(ΕΚΤ): ΕΠΕΠ 8iii, 8v ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΚΤ):ΕΠ ΕΠ 8iii, 8v

Γ.2. Προϋπολογισμός ανά πηγή χρηματοδότησης των δράσεων ανά τομέα-σύμπλεγμα

Με βάση τις προτεραιότητες ανά περιοχή παρέμβασης και τομέα – σύμπλεγμα προτεραιότητας και την αντιστοίχιση τους με τις αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης, παρουσιάζεται συνοπτικά στον πίνακα 6, ο προϋπολογισμός ανά πηγή χρηματοδότησης και Τομέα – Σύμπλεγμα προτεραιότητας. Στον πίνακα 7 παρουσιάζεται αναλυτικά ο προϋπολογισμός ανά πηγή χρηματοδότησης, Επενδυτική Προτεραιότητα και Τομέα – Σύμπλεγμα Προτεραιότητας.

Με βάση αυτά τα στοιχεία το **43%** του προϋπολογισμού, συγκεντρώνεται στο Σύμπλεγμα της Γνώσης, το **23%** στον Περιβαλλοντικό Τομέα, ενώ από **17%** ισοκατανέμεται στον Αγροδιατροφικό Τομέα και στο Σύμπλεγμα Τουρισμού – Πολιτισμού.

Πίνακας 6 : Προϋπολογισμός ανά πηγή χρηματοδότησης και Τομέα – Σύμπλεγμα (€)

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ⁶	ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ⁷	ΠΑΑ 2014-2020 ⁸	HORIZON 2020 ⁹	ΣΥΝΟΛΟ
Αγροδιατροφικός τομέας	4.000.000,00	14.260.000,00	29.800.000,00	10.000.000,00	58.060.000,00
Πολιτιστικός-τουριστικός τομέας	30.173.253,75	20.500.000,00	0,00	5.000.000,00	55.673.253,75
Περιβαλλοντικός τομέας	18.448.837,25	27.351.162,75	0,00	30.000.000,00	75.800.000,00
Τομέας της γνώσης	6.434.595,00	42.188.837,25	0,00	92.000.000,00	140.623.432,25
ΣΥΝΟΛΟ	59.056.686,00	104.300.000,00	29.800.000,00	137.000.000,00	330.156.686,00

⁶ Τα ποσά που καταγράφονται αντιστοιχούν στο εγκεκριμένο ΠΕΠ Κρήτης 2014 - 2020

⁷ Τα ποσά που αφορούν στο ΕΠΑΝΕΚ 2014 - 2020 υπολογίζονται με βάση τους πόρους που αντιστοιχούν στην Κατηγορία Περιφερειών Μετάβασης

⁸ Τα ποσά που αφορούν στο ΠΑΑ 2014 - 2020 υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη ότι η Περιφέρεια Κρήτης μπορεί να διεκδικήσει πόρους που αντιστοιχούν στο 10% των σχετικών δράσεων

⁹ Τα ποσά που αφορούν στο HORIZON υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη την συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας Κρήτης στο 7ο ΠΠ. Η κατανομή ανά τομέα έλαβε υπόψη τις θεματικές στόχευσης του HORIZON

Πίνακας Ζ : Προϋπολογισμός ανά πηγή χρηματοδότησης, Επενδυτική Προτεραιότητα και Τομέα – Σύμπλεγμα Προτεραιότητας

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ/ ΔΡΑΣΗ HORIZON	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ¹⁰	ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ¹¹	ΠΑΑ 2014-2020 ¹²	HORIZON 2020 ¹³	ΣΥΝΟΛΟ
	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	
1α) Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας (ΕΤΠΑ) Δράση 1 (HORIZON)	0,00 €	22.800.000,00 €	0,00 €	133.000.000,00 €	155.800.000,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	10.000.000,00 €	10.000.000,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	5.000.000,00 €	5.000.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	10.000.000,00 €	0,00 €	30.000.000,00 €	40.000.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	0,00 €	12.800.000,00 €	0,00 €	88.000.000,00 €	100.800.000,00 €
1β) προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών,	3.224.418,75 €	25.300.000,00 €	9.400.000,00 €	4.000.000,00 €	50.424.418,75 €
	2.000.000,00 €				
	4.500.000,00 €				

¹⁰ Τα ποσά που καταγράφονται αντιστοιχούν στο εγκεκριμένο ΠΕΠ Κρήτης 2014 - 2020

¹¹ Τα ποσά που αφορούν στο ΕΠΑΝΕΚ 2014 - 2020 υπολογίζονται με βάση τους πόρους που αντιστοιχούν στην Κατηγορία Περιφερειών Μετάβασης

¹² Τα ποσά που αφορούν στο ΠΑΑ 2014 - 2020 υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη ότι η Περιφέρεια Κρήτης μπορεί να διεκδικήσει πόρους που αντιστοιχούν στο 10% των σχετικών δράσεων

¹³ Τα ποσά που αφορούν στο HORIZON υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη την συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας Κρήτης στο 7ο ΠΠ

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ/ ΔΡΑΣΗ HORIZON	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ¹⁰		ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ¹¹		ΠΑΑ 2014-2020 ¹²		HORIZON 2020 ¹³		ΣΥΝΟΛΟ
	Π/Υ		Π/Υ		Π/Υ		Π/Υ		
στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυσούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής (ΕΤΠΑ) Μέτρο 16 (ΕΓΤΑΑ) Δράση 2 (HORIZON)	2.000.000,00 €								
	3.000.000,00 €		7.460.000,00 €		9.400.000,00 €		0,00 €		19.860.000,00 €
	5.000.000,00 €		5.000.000,00 €		0,00 €		0,00 €		10.000.000,00 €
	3.724.418,75 €		6.000.000,00 €		0,00 €		0,00 €		9.724.418,75 €
	0,00 €		6.840.000,00 €		0,00 €		4.000.000,00 €		10.840.000,00 €
2 α) Επέκταση της ανάπτυξης των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των δικτύων υψηλών ταχυτήτων και στήριξη της υιοθέτησης των αναδυόμενων τεχνολογιών και δικτύων στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας (ΕΤΠΑ)	0,00 €		5.800.000,00 €		0,00 €		0,00 €		5.800.000,00 €
	0,00 €		5.800.000,00 €		0,00 €		0,00 €		5.800.000,00 €
	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €
	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €
	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €
2 β) ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ενίσχυσης της ζήτησης για ΤΠΕ (ΕΤΠΑ)	4.000.000,00 €		6.200.000,00 €		0,00 €		0,00 €		10.200.000,00 €

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ/ ΔΡΑΣΗ HORIZON	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ¹⁰		ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ¹¹		ΠΑΑ 2014-2020 ¹²		HORIZON 2020 ¹³		ΣΥΝΟΛΟ
	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	500.000,00 €	1.000.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.500.000,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.500.000,00 €	1.500.000,00 €	1.500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	4.000.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	1.000.000,00 €	2.500.000,00 €	2.500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	3.500.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	0,00 €	1.200.000,00 €	1.200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.200.000,00 €
2 γ) ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία (ΕΤΠΑ)	2.724.418,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	5.724.418,50 €
	3.000.000,00 €								
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	500.000,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	3.500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	3.500.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	1.724.418,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.724.418,50 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
3 α) προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων (ΕΤΠΑ) Μέτρο6 (ΕΓΤΑΑ)	12.000.000,00 €	7.000.000,00 €	7.000.000,00 €	4.000.000,00 €	4.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	23.000.000,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	4.000.000,00 €	4.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	4.000.000,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	4.000.000,00 €	1.000.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	5.000.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	5.000.000,00 €	1.000.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	6.000.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	3.000.000,00 €	5.000.000,00 €	5.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	8.000.000,00 €
3 γ) στήριξη της δημιουργίας και επέκταση προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών(ΕΤΠΑ)	18.173.253,75 €	10.500.000,00 €	10.500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	28.673.253,75 €

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ/ ΔΡΑΣΗ HORIZON	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ¹⁰	ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ¹¹	ΠΑΑ 2014-2020 ¹²	HORIZON 2020 ¹³	ΣΥΝΟΛΟ
	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	12.173.253,75 €	5.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	17.173.253,75 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	4.000.000,00 €	3.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	7.000.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	2.000.000,00 €	2.500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	4.500.000,00 €
3 δ) στήριξης της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας(ΕΤΠΑ)	0,00 €	7.800.000,00 €	0,00 €	0,00 €	7.800.000,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	1.000.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	0,00 €	6.800.000,00 €	0,00 €	0,00 €	6.800.000,00 €
4 στ) προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών(ΕΤΠΑ)	2.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	2.000.000,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	2.000.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
8 iii) αυτοασαχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων, πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων(ΕΚΤ) Μέτρο2(ΕΓΤΑΑ)	2.000.000,00 €	2.900.000,00 €	10.000.000,00 €	0,00 €	14.900.000,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	0,00 €	0,00 €	10.000.000,00 €	0,00 €	10.000.000,00 €

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΜΕΤΡΟ ΠΑΑ/ ΔΡΑΣΗ HORIZON	ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 ¹⁰		ΕΠΑΝΕΚ 2014- 2020 ¹¹		ΠΑΑ 2014- 2020 ¹²		HORIZON 2020 ¹³		ΣΥΝΟΛΟ
	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	Π/Υ	
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	1.000.000,00 €	1.500.000,00 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	2.500.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	500.000,00 €	500.000,00 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.000.000,00 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	500.000,00 €	900.000,00 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	1.400.000,00 €
8 ν) προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές(ΕΚΤ) Μέτρο1(ΕΓΤΑΑ)	3.434.595,00 €	16.000.000,00 €			6.400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	25.834.595,00 €
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		0,00 €			6.400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	6.400.000,00 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.000.000,00 €	5.500.000,00 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	7.500.000,00 €
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	500.000,00 €	4.351.162,75 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	4.851.162,75 €
ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	934.595,00 €	6.148.837,25 €			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	7.083.432,25 €
ΣΥΝΟΛΟ	59.056.686,00 €	104.300.000,00 €			29.800.000,00 €	137.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	330.156.686,00 €

Τα 58.060.000 €, που διατίθενται για τον Αγροδιατροφικό Τομέα, αντιπροσωπεύουν το 17,59% του συνολικού προϋπολογισμού και ειδικότερα:

- Το 9,03% προέρχεται από το ΠΑΑ 2014-2020 και αφορά :
  - ✓ Δράσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες (3,03% Μέτρο 2)
  - ✓ Δράσεις δικτυώσεων και συνεργασιών επιχειρήσεων (2,85% Μέτρο 16)
  - ✓ Δράσεις κατάρτισης ενημέρωσης (1,94% Μέτρο 1)
  - ✓ Δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (1,21% Μέτρο 6)
- Το 4,32% προέρχεται από το ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (2,26% ΕΠ1β)
  - ✓ Ανάπτυξη ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές (1,76% ΕΠ2α)
  - ✓ Δράσεις αναβάθμισης δημόσιων πληροφοριακών υποδομών για την υποστήριξη, κυρίως, εξωστρεφών επιχειρήσεων (0,30% ΕΠ2β)
- Το 3,03% προέρχεται από το HORIZON 2020 και αφορά :
  - ✓ Δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στην έρευνα και καινοτομία (Δράση 1)
  - ✓ Εκπαίδευση- εξειδίκευση του επιστημονικού προσωπικού(Δράση 1)
- Το 1,21% προέρχεται από το ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας, ενίσχυση πρώτης παραγωγής – πιλοτικών εφαρμογών και ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (0,91% ΕΠ1β)
  - ✓ Ανάπτυξη και εισαγωγή ολοκληρωμένων ψηφιακών εφαρμογών στις επιχειρήσεις (0,15% ΕΠ2β)
  - ✓ Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών / προϊόντων (0,15% ΕΠ1γ)

Τα 55.673.253,75€, που διατίθενται για το Σύμπλεγμα Τουρισμού – Πολιτισμού, αντιπροσωπεύουν το 16,86% του συνολικού προϋπολογισμού και ειδικότερα:

- Το 9,14% προέρχεται από το ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 και αφορά :
  - ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για επιχειρήσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας, πιστοποίηση, τυποποίηση και προβολή – προώθηση των προϊόντων (3,69% ΕΠ3γ)
  - ✓ Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας, ενίσχυση πρώτης παραγωγής – πιλοτικών εφαρμογών και ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (1,51% ΕΠ1β)
  - ✓ Υποστήριξη της δημιουργίας νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (1,21% ΕΠ3α)

- ✓ Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών / προϊόντων (1,06% ΕΠ2γ)
- ✓ Ανάπτυξη και εισαγωγή ολοκληρωμένων ψηφιακών εφαρμογών στις επιχειρήσεις (0,76% ΕΠ2β)
- ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρηματιών (0,61% ΕΠ8ν)
- ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και επιδότηση για δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (0,30%ΕΠ8iii)
- Το 6,21% προέρχεται από το ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 και αφορά :
  - ✓ Κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων προσαρμογής και αναδιάρθρωσης, υπηρεσίες και εργαλεία υποστήριξης και καθοδήγησης επιχειρήσεων (1,67%ΕΠ8ν)
  - ✓ Ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (1,51%ΕΠ1β)
  - ✓ Απόκτηση τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες, απλοποίηση- αυτοματοποίηση λειτουργικών δραστηριοτήτων (1,51%ΕΠ3γ)
  - ✓ Δράσεις αναβάθμισης δημόσιων πληροφοριακών υποδομών για την υποστήριξη, κυρίως, εξωστρεφών επιχειρήσεων (0,45% ΕΠ2β)
  - ✓ Ανάπτυξη κυρίως της γυναικείας επιχειρηματικότητας (0,45%ΕΠ8iii)
  - ✓ Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ιδεών και δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών (0,30%ΕΠ3α)
  - ✓ Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (0,30% ΕΠ3δ)
- Το 1,51% προέρχεται από το HORIZON2020 και αφορά :
  - ✓ Δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στην έρευνα και καινοτομία (Δράση 1)
  - ✓ Εκπαίδευση- εξειδίκευση του επιστημονικού προσωπικού(Δράση 1)

Τα 75.800.000,00€, που διατίθενται για τον Περιβαλλοντικό Τομέα, αντιπροσωπεύουν το 22,96% του συνολικού προϋπολογισμούκαι ειδικότερα :

- Το 9,09% προέρχεται από τοHORIZON2020 και αφορά :
  - ✓ Δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στην έρευνα και καινοτομία (Δράση 1)
  - ✓ Εκπαίδευση- εξειδίκευση του επιστημονικού προσωπικού(Δράση 1)
- Το 8,28% προέρχεται από τοΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Ανάπτυξη κέντρων ικανότητας με παράλληλη ενίσχυση των εργαστηριακών υποδομών καινοτομίας (3,03% ΕΠ1α)
  - ✓ Ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (1,82% ΕΠ1β)
  - ✓ Κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων προσαρμογής και αναδιάρθρωσης, υπηρεσίες και εργαλεία υποστήριξης και καθοδήγησης επιχειρήσεων (1,32% ΕΠ8ν)

- ✓ Απόκτηση τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες, απλοποίηση- αυτοματοποίηση λειτουργικών δραστηριοτήτων (0,91%ΕΠ3γ)
- ✓ Δράσεις αναβάθμισης δημόσιων πληροφοριακών υποδομών για την υποστήριξη, κυρίως, εξωστρεφών επιχειρήσεων (0,76% ΕΠ2β)
- ✓ Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ιδεών και δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών (0,30% ΕΠ3α)
- ✓ Ανάπτυξη κυρίως της γυναικείας επιχειρηματικότητας (0,15%ΕΠ8iii)
- Το 5,59% προέρχεται από τοΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Υποστήριξη της δημιουργίας νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (1,51%ΕΠ3α)
  - ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για επιχειρήσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας, πιστοποίηση, τυποποίηση και προβολή – προώθηση των προϊόντων (1,21% ΕΠ3γ)
  - ✓ Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας, ενίσχυση πρώτης παραγωγής – πιλοτικών εφαρμογών και ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (1,13% ΕΠ1β)
  - ✓ Ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων λύσεων και τεχνολογιών για την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης (0,61% ΕΠ4στ)
  - ✓ Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών / προϊόντων (0,52% ΕΠ2γ)
  - ✓ Ανάπτυξη και εισαγωγή ολοκληρωμένων ψηφιακών εφαρμογών στις επιχειρήσεις (0,30% ΕΠ2β)
  - ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και επιδότηση για δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (0,15% ΕΠ8iii)
  - ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρηματιών (0,15% ΕΠ8ν)

Τα 140.623.432,25€, που διατίθενται για τον Τομέα της Γνώσης, αντιπροσωπεύουν το 42,59% του συνολικού προϋπολογισμούκαι ειδικότερα :

- Το 27,87% προέρχεται από τοHORIZON2020 και αφορά :
  - ✓ Δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στην έρευνα και καινοτομία και εκπαίδευση- εξειδίκευση του επιστημονικού προσωπικού (26,65% Δράση 1)
  - ✓ Ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων για ΜΜΕ και επιτάχυνση της οικονομίας (1,21% Δράση 2)
- Το 12,78% προέρχεται από τοΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Ανάπτυξη κέντρων ικανότητας με παράλληλη ενίσχυση των εργαστηριακών υποδομών καινοτομίας (3,88% ΕΠ1α)
  - ✓ Ενίσχυση έρευνας – καινοτομίας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης σε λειτουργούσες επιχειρήσεις και ενίσχυση συμπράξεων – συνεργασιών, επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα (2,07% ΕΠ1β)
  - ✓ Ενίσχυση της εξωστρέφειας (2,06% ΕΠ3δ)

- ✓ Υπηρεσίες και εργαλεία υποστήριξης και καθοδήγησης επιχειρήσεων για την καινοτομική και τεχνολογική επιχειρηματικότητα (1,86%ΕΠ8ν)
- ✓ Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ιδεών και δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών (1,51%ΕΠ3α)
- ✓ Απόκτηση τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες, απλοποίηση- αυτοματοποίηση λειτουργικών δραστηριοτήτων (0,76% ΕΠ3γ)
- ✓ Δράσεις αναβάθμισης δημόσιων πληροφοριακών υποδομών για την υποστήριξη, κυρίως, εξωστρεφών επιχειρήσεων (0,36% ΕΠ2β)
- ✓ Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον Τομέα της Γνώσης (0,27 %ΕΠ8iii)
- Το 1,95% προέρχεται από τοΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020 και αφορά :
  - ✓ Ανάπτυξη και εισαγωγή ολοκληρωμένων ψηφιακών εφαρμογών στις επιχειρήσεις (0,91%ΕΠ3α)
  - ✓ Ενίσχυση των επιχειρήσεων για επιχειρήσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας, πιστοποίηση, τυποποίηση και προβολή – προώθηση των προϊόντων (0,61% ΕΠ3γ)
  - ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρηματιών (0,28% ΕΠ8ν)
  - ✓ Συμβουλευτική καθοδήγηση και επιδότηση για δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (0,15%ΕΠ8iii)

Δ. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Δ.1. Αρχές Διακυβέρνησης

Η έξυπνη εξειδίκευση στοχεύει να συνενώσει και να κινητοποιήσει δυνάμεις, να ενθαρρύνει οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες στη βάση ενός κοινού αναπτυξιακού οράματος και στόχων αποδεκτών από όλους τους εταίρους. Αυτό απαιτεί μια εξελιγμένη μορφή συντονισμένης διαχείρισης μεταξύ των εταίρων. Και προς αυτή την κατεύθυνση είναι κρίσιμο να αποσαφηνιστεί ο ρόλος του κάθε εταίρου και η θέση του στην δομή διακυβέρνησης με βασικό κριτήριο τη δυνατότητα και τον τρόπο συνεισφοράς του.

Η διαδικασία διαμόρφωσης της στρατηγικής, καθορισμού των προτεραιοτήτων και των εργαλείων πολιτικής συνδέεται στενά με την ποιότητα της διακυβέρνησης καθώς ενσωματώνει τις εμπειρίες των βασικών εταίρων και σταδιακά τους προσανατολίζει σε κοινές δράσεις και πλατφόρμες συνεργασίας προλειαίνοντας το έδαφος για σταθερότερες δομές διακυβέρνησης.

Διάγραμμα 1 : Συνεργαζόμενοι φορείς στο σύστημα διακυβέρνησης της RISCrete

Δ.2. Σύστημα Διακυβέρνησης RISCrete

Η αρχιτεκτονική διακυβέρνησης της RISCrete, συνδυάζει τις υφιστάμενες περιφερειακές δομές με νέες με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής των βασικών εταίρων με αποφυγή παράλληλα της πολυπλοκότητας και της γραφειοκρατίας.

Η δομή διακυβέρνησης περιλαμβάνει δύο επίπεδα (διάγραμμα 2):

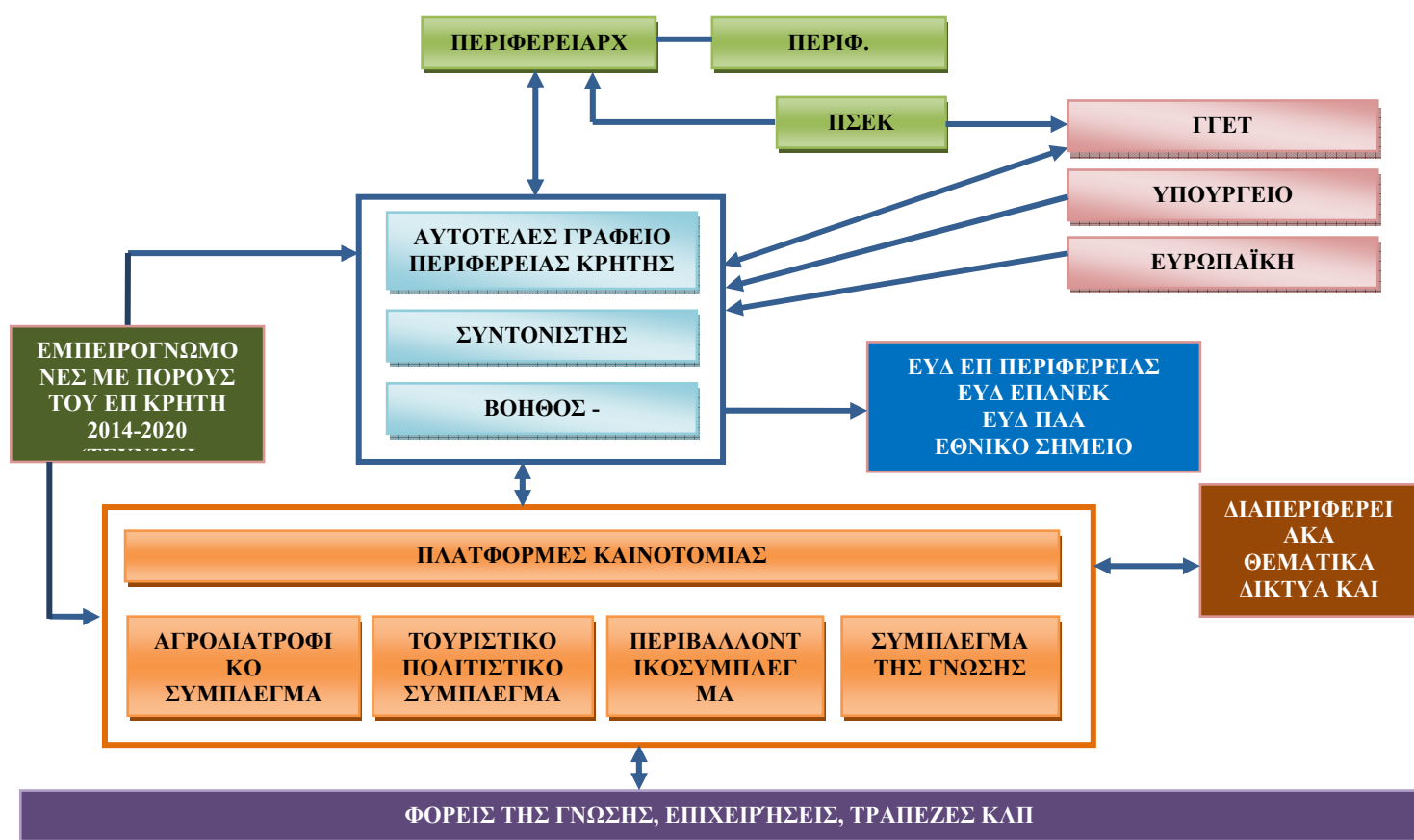
A) Το Επιτελικό Επίπεδο : Αφορά τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων.

B) Το Εκτελεστικό Επίπεδο : Αφορά την τεκμηρίωση, την παρακολούθηση και το συντονισμό της εφαρμογής της διαμορφωθείσας πολιτικής.

A) Επιτελικό Επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό περιλαμβάνονται τα όργανα διοίκησης της Περιφέρειας τα οποία είναι αρμόδια για την χάραξη πολιτικής για την έρευνα και καινοτομία στην Περιφέρεια, καθώς και την λήψη/επικύρωση αποφάσεων στους τομείς αυτούς. Αυτά είναι ο **Περιφερειάρχης και το Περιφερειακό Συμβούλιο**.

Τα παραπάνω όργανα συνεπικουρούνται στο έργο τους από το **Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας Κρήτης (ΠΣΕΚ)** με ρόλο συμβουλευτικό.

Διάγραμμα 2 : Δομή διακυβέρνησης RIS3 Κρήτης

Το ΠΣΕΚ συγκροτείται με βάση το ν. 4310/2014 με απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης με σκοπό την υποστήριξη της Περιφέρειας και της ΓΓΕΤ για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ) και της αντίστοιχης σε περιφερειακό επίπεδο. Αποτελείται από επτά (7) μέλη, από τα οποία τρεις είναι καθηγητές ή ερευνητές, εκπρόσωποι δημόσιων ερευνητικών οργανισμών της οικείας Περιφέρειας και τα υπόλοιπα μέλη προέρχονται από την τοπική αυτοδιοίκηση, τους παραγωγικούς φορείς και τον επιχειρηματικό χώρο.

Η υποστήριξη παρέχεται με εισηγήσεις προς τον Περιφερειάρχη και τη ΓΓΕΤ για την ενθάρρυνση και υποστήριξη της ανάπτυξης της ΕΤΑΚ στην περιφέρεια, τη δημιουργία περιφερειακών συσπειρώσεων ερευνητικών οργανισμών, τεχνολογικών φορέων, επιχειρήσεων, λοιπών φορέων και περιφερειακών αρχών, για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, την ενθάρρυνση ανάπτυξης σχημάτων σύμπραξης του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και τη διαμόρφωση συνθηκών και προοπτικών επιτυχούς συμμετοχής οργανισμών των περιφερειών σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα.

Β) Εκτελεστικό Επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό εντάσσεται η διαδικασία της παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της RIS3Crete, καθώς και ο συντονισμός της διαδικασίας

επιχειρηματικής ανακάλυψης στο επίπεδο των τεσσάρων πλατφορμών καινοτομίας.

Ειδικότερα περιλαμβάνεται η παρακάτω διαδικασία:

☐ Συντονιστικό όργανο παρακολούθησης της RISCrete

Το συντονιστικό όργανο έχει ως κύρια αρμοδιότητα την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης της RISCrete. Στις αρμοδιότητές του, επίσης, περιλαμβάνονται :

- Η εξειδίκευση των δράσεων της RISCrete
- Η ενημέρωση/συνεργασία με το ΠΣΕΚ μέσω αναφορών/εισηγήσεων.
- Η υποστήριξη των οργάνων που συμμετέχουν στο Επιτελικό επίπεδο διακυβέρνησης της RISCrete για θέματα σχεδιασμού και τεκμηρίωσης της
- Η διατύπωση εισηγήσεων και προτάσεων για τυχόν αναθεωρήσεις της RISCrete.
- Η συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων τεκμηρίωσης των δράσεων
- Η παρακολούθηση και τροφοδότηση με στοιχεία του συστήματος δεικτών
- Η συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των δράσεων της RISCrete καθώς και τα εθνικά σημεία του HOPIZON 2020
- Η συνεργασία με την ΓΓΕΤ
- Η συμμετοχή σε εθνικά και διεθνή δίκτυα έμπνης εξειδίκευσης
- Ο συντονισμός των 4 θεματικών πλατφορμών καινοτομίας και η διατύπωση κοινής μεθοδολογίας εργασίας.

Το ρόλο του Συντονιστικού οργάνου αναλαμβάνει **Αυτοτελές Τμήμα της Περιφέρειας** το οποίο συγκροτείται στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας, κατόπιν σχετικής απόφασης του Περιφερειάρχη. Το τμήμα λειτουργεί ευέλικτα με αποκλειστική ευθύνη την παρακολούθηση της RISCrete. Σημαντικός είναι ο ρόλος του Συντονιστή, ο οποίος στελεχώνει το Αυτοτελές Γραφείο με την υποστήριξη ενός ακόμη συνεργάτη και με την απαραίτητη γραμματειακή στήριξη.

Το ανωτέρω όργανο υποστηρίζεται από **4 πλατφόρμες καινοτομίας**, μια ανά τομέα προτεραιότητας της RISCrete, οι οποίες αναλαμβάνουν να προωθήσουν τη διαδικασία της **επιχειρηματικής ανακάλυψης** στο πλαίσιο μια κοινής μεθοδολογίας. Οι πλατφόρμες καινοτομίας δύνανται να εδρεύουν σε φορείς διαφορετικούς από την Περιφέρεια, οι οποίοι διαθέτουν τη τεχνογνωσία και τη βούληση να αναλάβουν τη σχετική αρμοδιότητα του συντονισμού της πλατφόρμας. Σημαντικός είναι ο ρόλος του **Συντονιστή της πλατφόρμας** για την επιτυχημένη εξέλιξη της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στον κάθε τομέα προτεραιότητας. Οι πλατφόρμες καινοτομίας συνεργάζονται και κινητοποιούν τους φορείς της γνώσης, τους επιχειρηματίες, τα συνεργατικά σχήματα, τις τράπεζες κλπ. Διατυπώνουν προτάσεις/εισηγήσεις στον συντονιστή της RIS προκειμένου να προχωρήσει επιτυχώς η διαδικασία εξειδίκευσης. Επιπλέον διατυπώνουν προτάσεις για

επανακαθορισμό των κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων. Συνεργάζονται με θεματικά δίκτυα και τις Εθνικές Πλατφόρμες Καινοτομίας.

Τόσο το αυτοτελές γραφείο, όσο και οι 4 πλατφόρμες δύνανται να υποστηρίζονται στο έργο τους από **εμπειρογνώμονες**, με χρηματοδότηση στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020.

□ Φορείς διαχείρισης προγραμμάτων

Πρόκειται για εξωτερικούς φορείς που συνεργάζονται με το σύστημα διακυβέρνησης της RISCrete, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα της διαχείρισης των δράσεων της. Ενδεικτικά αναφέρονται :

- Οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ή/και Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης) των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 που χρηματοδοτούν τις δράσεις της RISCrete (όπως ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020, ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014-2020, ΠΑΑ 2014-2020 κλπ.).
- Οι φορείς διαχείρισης λοιπών Προγραμμάτων (όπως HORIZON 2020, COSME κλπ)

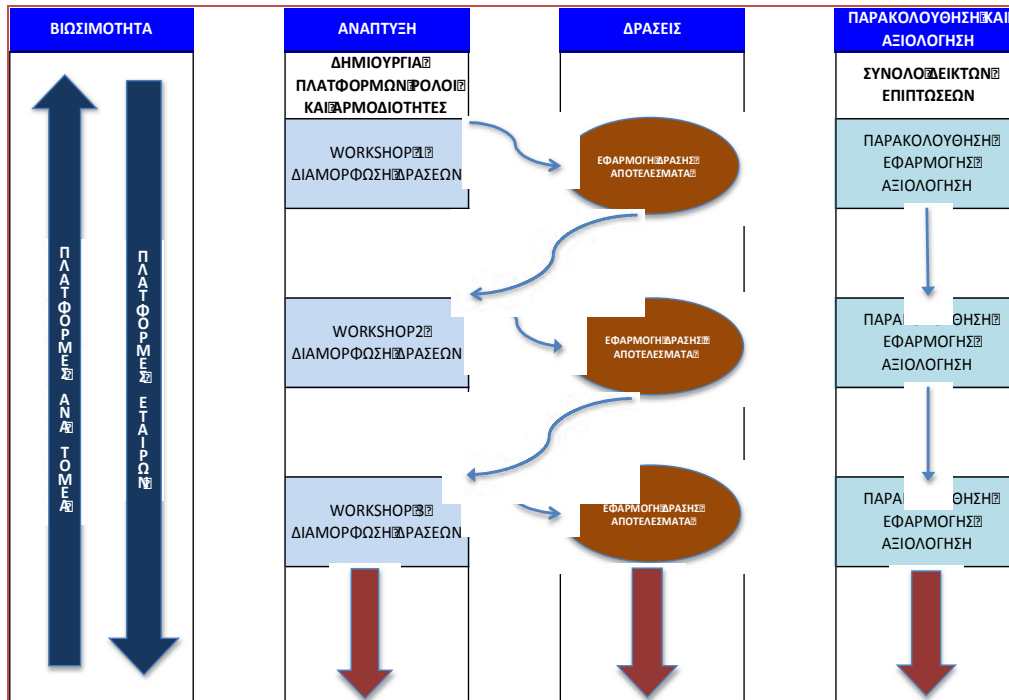
Δ.3. Οι πλατφόρμες καινοτομίας

Η διαδικασία διαμόρφωσης των δράσεων έχει προκύψει από την εκτεταμένη διαβούλευση με τους φορείς σε διαδοχικές συναντήσεις και με τη διατύπωση προτάσεων την αξιολόγηση τους και τελικά την αποδοχή ή απόρριψη. Ως αποτέλεσμα της διαβούλευσης συγκροτούνται 4 πλατφόρμες καινοτομίας που αντιστοιχούν στους τομείς προτεραιότητας της RISCrete (**αγροδιατροφή, πολιτισμός-τουρισμός, περιβάλλον, γνώση**) και θα αναλάβουν την περαιτέρω επεξεργασία της στρατηγικής, την εστίαση των παρεμβάσεων και την εξειδίκευση των δράσεων **μέσω της επιχειρηματικής ανακάλυψης**.

Σε κάθε πλατφόρμα θα αναλάβει ρόλο συντονιστή εκπρόσωπος φορέα που δραστηριοποιείται στο αντίστοιχο σύμπλεγμα με μεγάλο βαθμό εξειδίκευσης στον τομέα, ενώ θα συμμετέχουν πλέον των επιχειρηματικών και ερευνητικών φορείς και άλλοι φορείς που έχουν ενεργό ρόλο στους κλάδους/τομείς του συμπλέγματος. Θα επιδιωχθεί η συμμετοχή επιχειρηματιών με πρωταγωνιστικό ρόλο στους κλάδους του κάθε συμπλέγματος.

Συγκεκριμένα, οι πλατφόρμες καινοτομίας εμπλέκονται σε μια επαναληπτική διαδραστική διαδικασία διαβουλεύσεων κατά τη διάρκεια της οποίας τα ενδιαφερόμενα μέρη αναλύουν, σχεδιάζουν, και προσαρμόζουν τις επενδυτικές και τεχνολογικές στρατηγικές ανάλογα με το εξελισσόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον και τις τάσεις της αγοράς (entrepreneurial discovery).

Διάγραμμα 3 : Πλατφόρμες Καινοτομίας και Διαμόρφωση Μίγματος Πολιτικής

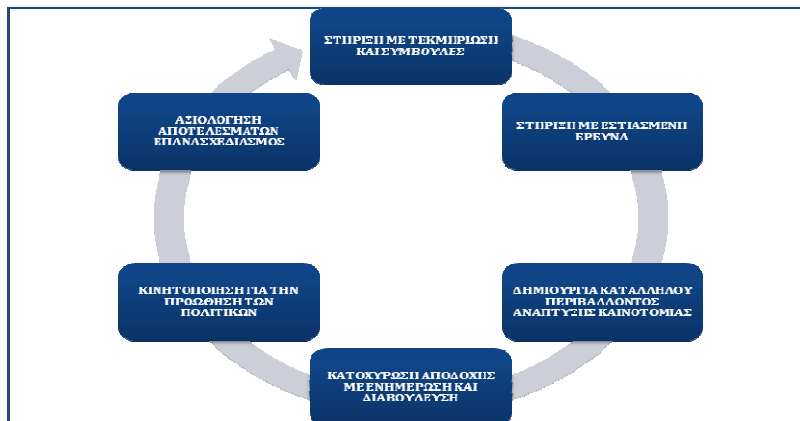

Η βιωσιμότητα των Πλατφορμών Καινοτομίας και η μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων από τη συγκρότηση και λειτουργία τους διασφαλίζεται από την παρεχόμενη στήριξη από την Περιφέρεια Κρήτης η οποία θα εκφραστεί με τεχνική βοήθεια συμβουλευτικών υπηρεσιών, την ενεργή συμμετοχή των εταίρων στη διαχείριση τους, τη δυνατότητα διεύρυνσης τους ανάλογα με τον προσανατολισμό τους και τις εντεινόμενες διασυνδέσεις τους με αναπτυξιακούς και συλλογικούς φορείς της τοπικής οικονομίας. Για την ανταλλαγή εμπειριών και την από κοινού ανάληψη πρωτοβουλιών προβλέπεται η οριζόντια συνεργασία και ενιαία μεθοδολογική προσέγγιση όπως αυτή θα προσδιορίζεται με το συντονιστή της RISCrete.

Οι πλατφόρμες θα συνεργάζονται με διεθνή θεματικά δίκτυα, καθώς και με τις πλατφόρμες καινοτομίας που θα λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο.

Διάγραμμα 4 : Δυναμική Λειτουργία των Πλατφορμών Καινοτομίας

Η οργάνωση θεματικών workshop σε πιλοτική βάση στο σύμπλεγμα του τουρισμού πολιτισμού έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό υπόβαθρο σε δύο κατηγορίες παρεμβάσεων που εστιάζονται στην ενίσχυση του τουρισμού κρουαζιέρας και του καταδυτικού τουρισμού. Η επεξεργασία συγκεκριμένων στρατηγικών στους δύο αυτούς τομείς και η σύμπραξη φορέων και εταιρών με ενεργή ερευνητική και επιχειρηματική παρουσία σε δραστηριότητες συναφείς με το αντικείμενο των δύο τουριστικών προϊόντων έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό υπόβαθρο πολιτικών που εκφράζεται με δέσμες δράσεων οι οποίες αναμένεται να οριστικοποιηθούν σε επόμενα workshop.

Δ.4. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης RISCrete

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης για τα τέσσερα συμπλέγματα/προτεραιότητες θα οργανωθεί περαιτέρω σε επίπεδο επιμέρους κλάδου/τομέα, με επιτάχυνση των επεξεργασιών και των διαβουλεύσεων. Στη σχετική διαδικασία θα συμμετέχουν επιμελητήρια, κλαδικοί φορείς επιχειρηματικότητας, επιχειρήσεις, ερευνητικοί φορείς και επιμέρους εμπειρογνώμονες.

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης θα ξεκινήσει από το πολιτιστικό - τουριστικό σύμπλεγμα στο οποίο εδράζονται και πιλοτικές εμπροσθοβαρείς δράσεις και θα επεκταθεί στα υπόλοιπους τομείς συγκροτώντας στην πορεία και τις αντίστοιχες πλατφόρμες όπως προβλέπονται από το σύστημα διακυβέρνησης.

Οι δραστηριότητες της επιχειρηματικής ανακάλυψης σε κάθε τομέα οργανώνονται σε τρεις (3) φάσεις ως ακολούθως :

1^η ΦΑΣΗ : Ανάλυση επιμέρους κλάδων που εμπίπτουν σε σύμπλεγμα προτεραιότητας, χαρτογράφηση αλυσίδων αξίας

Επιχειρείται: (α) η συγκέντρωση των στοιχείων που συνθέτουν τον παραγωγικό κλάδο (ΑΑΠ, απασχόληση, επιχειρηματικότητα, εξαγωγές, διεθνείς τάσεις, παραγωγή επιστημονικής γνώσης, δεξιότητες κλπ) (β) η χαρτογράφηση της αλυσίδας αξιών και των δομών συνεργασίας

2^η ΦΑΣΗ: Εκτίμηση τεχνολογικών/επιχειρηματικών δυνατοτήτων

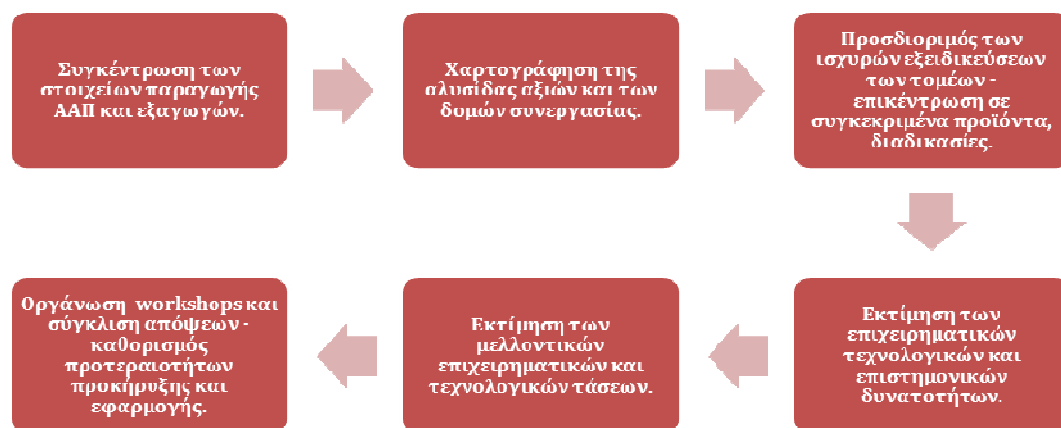
Επιχειρείται : **(α)** η διατύπωση πρότασης επιχειρηματικών, τεχνολογικών και επιστημονικών συνεργασιών και συνεργειών **(β)** η δυνατότητα αξιοποίησης των διατιθέμενων χρηματοδοτικών πόρων

3^η ΦΑΣΗ: Οργάνωση της διαβούλευσης

Επιχειρείται η ανταλλαγή απόψεων και η καταγραφή προτάσεων βελτιστοποίησης της τελικής πρότασης η οποία θα αποτελέσει ατικείμενο προκήρυξης του χρηματοδοτικού προγράμματος.

Το Διάγραμμα 5 παρουσιάζει την αλληλουχία των φάσεων της επιχειρηματικής ανακάλυψης για τη RISCrete.

Διάγραμμα 5 : Διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης

Δ.5. Δείκτες αποτελέσματος σε σχέση με τους τομείς προτεραιότητας

Η περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης παρακολουθείται ως προς την αποτελεσματικότητά της με βάση ομάδες δεικτών αποτελέσματος. Στην παρούσα φάση και μέχρι να οριστικοποιηθούν οι δείκτες αποτελέσματος της Εθνικής RIS προτείνονται **20 δείκτες αποτελέσματος**, οι οποίοι έχουν υιοθετηθεί στα επιχειρησιακά προγράμματα ΠΕΠ και ΕΠΑΝΕΚ εκ των οποίων οι 15 αφορούν Επενδυτικές Προτεραιότητες χρηματοδοτούμενες από το ΕΤΠΑ και 5 από το ΕΚΤ.

Στο σύνολο τους οι 15 δείκτες αποτελέσματος του ΕΤΠΑ, είναι ειδικοί δείκτες προερχόμενοι οι 8 από το ΠΕΠ και οι 7 από το ΕΠΑΝΕΚ. Από τους 5 δείκτες αποτελέσματος του ΕΚΤ, 2 έχουν επιλεγεί από τον κατάλογο των κοινών δεικτών του ΕΚΤ ενώ οι υπόλοιποι 3 είναι ειδικοί δείκτες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Οι προτεινόμενοι δείκτες αποτελέσματος για την RISCrete είναι οι παρακάτω :

ΕΤΠΑ	<ol style="list-style-type: none"> 1. T3101 - Ιδιωτική Δαπάνη των επιχειρήσεων σε ΕΤΑΚ σε σχέση με το Περιφερειακό ΑΕΠ (ποσοστό) 2. T3104 - Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων (ποσοστό των επιχειρηματιών στο σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας) 3. T3105 - Ποσοστό του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων στους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας στο σύνολο του ΑΕΠ της Περιφέρειας 4. T3107 - Αριθμός Διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας - Πατέντες (αιτήσεις ανά εκ. κατοίκων) 5. T4224 - Μέσος όρος αναφορών ανά δημοσίευση Ελλήνων ερευνητών (Δείκτης Απήχησης) 6. T4201 - Δαπάνη Ε&Α των επιχειρήσεων σε ποσοστό του ΑΕΠ (ποσοστό) 7. T4223 - Αριθμός πατεντών 8. T4207 - Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων επί του συνόλου 9. T4212 - Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των 9 στρατηγικών τομέων της χώρας 10. T4214 - Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους 9 στρατηγικούς τομείς της χώρας 11. T3102 - Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ΤΠΕ (εκατ. ΕΥΡΩ) 12. T3103 - Ηλεκτρονική εδιακυβέρνηση επί του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 16-74 ετών (ποσοστό) 13. T4206 - Ποσοστό των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων με ταχύτητα ≥ 100 Mbps 14. T4226 - Ποσοστό των ευρυζωνικών συνδέσεων επόμενης γενιάς 15. T4205 - Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις (ποσοστό επιχειρήσεων)
ΕΚΤ	<ol style="list-style-type: none"> 16. T3120 - Αριθμός μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα χρόνο μετά τη λήξη της παρέμβασης 17. T3121 - Επιχειρήσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα τους 18. T4217 - Νεοφυείς επιχειρήσεις που διατηρούνται έξι μήνες μετά την λήξη της παρέμβασης 19. CR03 - Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά την λήξη της συμμετοχής τους 20. CR07 - Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός 6 μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους

Δ.6. Διαβούλευση με φορείς και κοινωνικούς εταίρους

Με την 1^η εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας (Απρίλιος 2012) συστήθηκε με την αριθμ.2763/12-9-2012 απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης η Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ). Με το συντονισμό της ΟΣΠ και την υποστήριξη ειδικού συμβούλου, η Περιφέρεια Κρήτης συνέταξε το **1^ο κείμενο Αναπτυξιακού Σχεδιασμού** το οποίο υποβλήθηκε στο Υπουργείο Ανάπτυξης τον Απρίλιο 2014 προκειμένου να συμβάλει στη διαμόρφωση των **Κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Πολιτικής** της χώρας.

Τον Δεκέμβριο του 2012, παράλληλα με τη συγκρότηση της ΟΣΠ, η Περιφέρεια Κρήτης συνέστησε **Ομάδα Εργασίας για το Σχεδιασμό της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Κρήτης**, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι της Περιφέρειας, των Ερευνητικών – Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των Επιχειρηματιών της Κρήτης.

Μέσα από σειρά τεχνικών συναντήσεων, συζητήθηκαν και οριστικοποιήθηκαν θέματα οργανωτικά, μεθοδολογίας και βασικών κατευθύνσεων της RISCrete. Η ομάδα εργασίας διαμόρφωσε το 1^ο Σχέδιο της RISCrete και εν συνεχεία ανέλαβε πρωτοβουλίες διαβούλευσης ως ακολούθως :

- Οργάνωση 2 ημερίδων με τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων της ΕΕ, ερευνητικών φορέων της Κρήτης, επιχειρήσεων και εκπροσώπων αρμόδιων φορέων της διοίκησης (17/10/2012 και 22/04/2013)
- Οργάνωση ειδικής συνάντησης του Περιφερειάρχη Κρήτης με τους επικεφαλής των Ερευνητικών Ιδρυμάτων και ΑΕΙ της Περιφέρειας
- Συζήτηση με το Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας Κρήτης
- Τεχνικές συναντήσεις με μέλη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων στη συνέχεια των οποίων εστάλησαν γραπτές προτάσεις
- Τεχνικές συναντήσεις με εκπροσώπους των επιχειρήσεων και επιχειρηματικών δικτύων στη συνέχεια των οποίων εστάλησαν γραπτές προτάσεις
- Τεχνικές συναντήσεις με εκπροσώπους φορέων της Κρήτης (ΟΛΗ, ΟΑΚ κλπ) στη συνέχεια των οποίων εστάλησαν γραπτές προτάσεις

Το 1^ο Σχέδιο της RISCrete συζητήθηκε επίσης με :

- τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου και
- τους εκπροσώπους της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κρήτης

Το 1^ο Σχέδιο της RISCrete παρουσιάστηκε και συζητήθηκε εκτενώς στο πλαίσιο διακρατικών σεμιναρίων όπως:

- Το peer review seminar που οργανώθηκε στην Κρήτη τον Σεπτέμβριο 2013 από την πλατφόρμα της Σεβίλης (S3). Ακολούθησε η αποστολή αναλυτικών σχολίων για την RISCrete από τους εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στο σεμινάριο.
- Το συνέδριο Creativemed που οργανώθηκε από το Σύνδεσμο Επιμελητηρίων της Ελλάδας τον Απρίλιο 2014.

Το 1^ο Σχέδιο της RIS Crete Παρουσιάστηκε και συζητήθηκε με τον Επίτροπο Περιφερειακής Πολιτικής Mr. J.Hahn κατά την επίσκεψή του στην Κρήτη, αλλά και με εκπροσώπους της ΕΕ, σε μεγάλο αριθμό τεχνικών συναντήσεων διαβούλευσης με τις υπηρεσίες της ΕΕ.

Ειδικότερα στο πλαίσιο της δημόσιας παρουσίασης της 22ας Απριλίου 2013 παρουσιάστηκε συνολικά η στρατηγική της RIS3 και ειδικότερα οι τομείς προτεραιότητας της. Κατά τη συζήτηση διατυπώθηκαν προτάσεις από

εκπροσώπους φορέων οι οποίες ελήφθησαν υπόψη στα επόμενα στάδια του σχεδιασμού.

Καινοτόμες επιχειρήσεις με έδρα την Περιφέρεια Κρήτης (GRECOTEL, GAIA, MECHATRON) διατύπωσαν τις εμπειρίες τους, τις καλές επιχειρηματικές πρακτικές σχετικά με τη τεχνολογική και μη καινοτομία τα εμπόδια ανάπτυξης τους και παρουσίασαν τη στρατηγική τους συμμετέχοντας ενεργά στη διαμόρφωση ρεαλιστικών προσεγγίσεων για την έξυπνη εξειδίκευση. Επίσης, ανεδείχθησαν δυνατότητες για νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες με προσανατολισμό στην παροχή υπηρεσιών στο τομέα του τουρισμού από νέους επιστήμονες.

Τον Σεπτέμβριο 2014 η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Κρήτη, ετέθη σε **δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση** με αξιοσημείωτη ανταπόκριση των φορέων και εύστοχες παρατηρήσεις. Στη δημόσια διαβούλευση ανταποκρίθηκαν 29 φορείς και μεμονωμένοι πολίτες οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων (επιχειρηματικός χώρος, φορείς της γνώσης, επιμελητήρια, αρμόδιες δομές της διοίκησης, αρμόδιοι θεματικοί Αντιπεριφερειάρχες, Δήμοι κλπ)

Κατά τη δημόσια διαβούλευση διατυπώθηκαν προτάσεις στα παρακάτω θέματα :

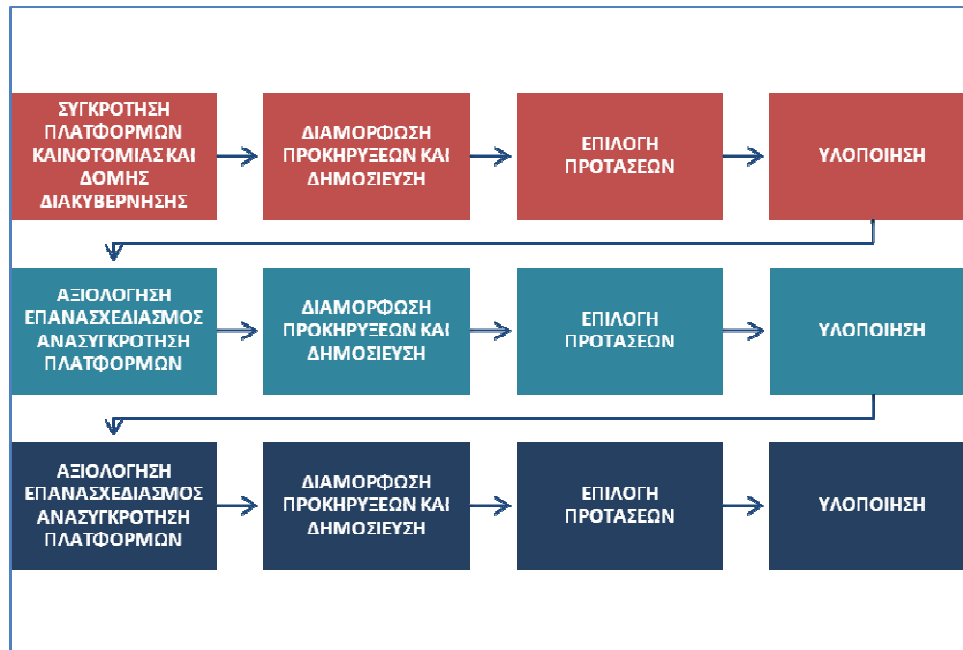
1. Βέλτιστη οργάνωση του αγροδιατροφικού συμπλέγματος, ο ρόλος των τεχνολογιών σε σχέση με τις προτεραιότητες της RISCrete
2. Έμφαση στην προώθηση της Κρητικής διατροφής και γαστρονομίας
3. Έμφαση στην ενσωμάτωση καινοτόμων μεθοδολογιών στις καλλιεργητικές τεχνικές, στη φυτοπροστασία, βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και αξιοποίηση των ΚΕΤ's στον αγροτικό τομέα
4. Διαμόρφωση του πλαισίου του περιβαλλοντικού συμπλέγματος σε σχέση με τον τομέα της ενέργειας
5. Σημαντικότητα των τεχνολογιών θάλασσας για την Κρήτη και ενσωμάτωση τους στα συμπλέγματα/προτεραιότητες
6. Σημαντικότητα της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής μέσα από τη RISCrete (Διαχείριση κινδύνων με έμφαση στη διάβρωση ακτών)
7. Ενσωμάτωση της κοινωνικής συνιστώσας της καινοτομίας στη RISCrete
8. Οργάνωση της δομής διακυβέρνησης σε επίπεδο Περιφέρειας, αλλά και των ενδιάμεσων δομών προώθησης της καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας
9. Ρόλος των επιχειρηματικών φορέων στη διακυβέρνηση και διαχείριση των πόρων
10. Ρόλος των ΑΕΙ και ερευνητικών κέντρων στη μεταφορά γνώσης και οργάνωσης των περιφερειακών δομών

Δ.7. Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Το ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της RISCrete έχει διαμορφωθεί με βάση ορισμένες παραμέτρους που καθορίζονται από τη δομή του προγράμματος, τους στόχους που έχουν τεθεί και τις σύνθετες διαδικασίες διαβούλευσης και σχεδιασμού που έχουν υιοθετηθεί.

Το πρόγραμμα έχει μια δυναμική εξέλιξη στο χρόνο και απαιτεί περιοδικές αναθεωρήσεις και προκηρύξεις έτσι ώστε να ενσωματωθούν νέες επεξεργασίες και να διευρυνθεί ο κύκλος των δικαιούχων ανάλογα με τις προσαρμογές στον προσανατολισμό του. Η σχετική διαδικασία χρονικού προγραμματισμού αποτυπώνεται στο διάγραμμα 5.

Διάγραμμα 5: Χρονικός Προγραμματισμός Προγράμματος

Συνολικά προβλέπονται τρεις κύκλοι προκηρύξεων και υλοποίησης έτσι ώστε να δοθεί η ευκαιρία αξιολόγησης και επανασχεδιασμού ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες και τα αποτελέσματα.

Το ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 6. Το οριστικό χρονοδιάγραμμα θα διαμορφωθεί μετά τη συγκρότηση της Δομής Διακυβέρνησης και των Πλατφορμών Καινοτομίας.

Διάγραμμα 6 : Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα

ΕΤΟΣ	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ	Α	Β	Γ
ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ			ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ						ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ			ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ						ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ			ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ						ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			
ΓΝΩΣΗΣ	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ			ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ						ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ	ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ			ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ			
ΔΟΜΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ			ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΟΜΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ - ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ																

5. Τις προτάσεις των Περιφερειακών Συμβούλων κ.κ. Φιλίππη Απόλλωνα (από την παράταξη **ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΡΗΤΗΣ**) και Ανηψητάκη Αντώνη (επικεφαλή της παράταξης **Μια Κρήτη, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΑΝΘΡΩΠΟΣ**).
6. **Τις απόψεις του Προέδρου και των μελών του.**
Μετά από διαλογική συζήτηση,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Εγκρίνει τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης.

Στην παρούσα απόφαση ψήφισε κατά ο κ. **Ορφανός Στυλιανός** επικεφαλής της παράταξης **ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΚΡΗΤΗΣ**, για τους λόγους που ανέφερε και καταχωρήθηκαν στα πρακτικά.

Αφού συντάχθηκε το παρόν υπογράφεται ως παρακάτω:
Ηράκλειο, 06-04-2015

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Τα Μέλη

Πιτσούλης Γεώργιος

Εμμανουήλ Θραψανιώτης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής
Λειτουργίας

Διεύθυνση Διοίκησης
Τμήμα Συλλογικών Οργάνων

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Ελευθερίας

Ταχ. Κώδικας : 712 01

Πληροφορίες : Νίκη Βαρδιάμπαση

Τηλέφωνα : 2813-400.233

Fax : 2813-400.232

e-mail : tyso@crete.gov.gr

Ηράκλειο, 08 Απριλίου 2015
Αρ. πρωτ.: 45232

ΠΡΟΣ : Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Ε.Π. Περιφέρειας Κρήτης

ΚΟΙΝ.: Αποστολή μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- Αντιπεριφερειάρχες Π.Ε. και Π.Κ.
- Γενικές Δ/σεις Π.Κ.

ΘΕΜΑ: Διαβίβαση της αριθμ. **28/2015** απόφασης Περιφερειακού Συμβουλίου.

Σας διαβιβάζουμε συνημμένα, για τις δικές σας ενέργειες, αντίγραφο της αριθ. **28/2015** απόφασης Περιφερειακού Συμβουλίου (πρακτικό Ν° **5/06-04-2015**), που αφορά στην **Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης Περιφέρειας Κρήτης**.

Ο Περιφερειάρχης Κρήτης

Σταύρος Αρναουτάκης

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Περιφερειάρχη
- Εκτελεστικό Γραμματέα Περιφέρειας Κρήτης